

Vissa statliga myndigheters bidrag till den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken

Sammanställning av vissa myndigheters redovisningar avseende sina bidrag till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken enligt uppdrag 3.1 Tillväxtverkets regleringsbrev 2022.

2023-04-18

Dnr Ä 2022-245

Vissa statliga myndigheters bidrag till den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken (Regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende Tillväxtverket, uppdrag 3.1)

Beslutet att godkänna denna slutrapport har fattats av generaldirektör Elisabeth Backteman.

Handläggningen har gjorts av Robert Berggren, Per Johansson, enhetschef Marina Gregorsson, tillförordnad avdelningschef Patrik Sällström och Caroline Wigerstad. Den sistnämnda var föredragande för ärendet.

Stockholm, 18 april 2023

Elisabeth Backteman

Caroline Wigerstad

Innehåll

1	Uppdraget.....	9
1.1	Tillväxtverkets uppdrag	9
1.2	Bakgrund.....	9
1.3	Statliga myndigheter ska medverka i det regionala utvecklingsarbetet och arbetet att utveckla Sveriges landsbygder	10
1.3.1	Myndigheter med särskild betydelse för det regionala tillväxtarbetet och arbetet att utveckla Sveriges landsbygder	10
1.4	Territoriella perspektiv	11
1.5	Metod.....	12
1.5.1	Förbehåll och avgränsningar	13
1.6	Disposition	13
2	Slutsatser och rekommendationer.....	14
3	Den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken	17
3.1	Bidrag inom likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet.....	19
3.1.1	Hög livskvalitet med goda och attraktiva livsmiljöer	19
3.1.2	God samhällsplanering.....	21
3.1.3	God tillgång till kommersiell och offentlig service.....	22
3.2	Bidrag inom Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet.....	22
3.2.1	Väl fungerande infrastruktur för kompetensförsörjning och livslångt lärande	23
3.2.2	Utvecklat regionalt kompetensförsörjningsarbete.....	24
3.3	Bidrag inom Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet.....	25
3.3.1	Omställning genom starka regionala innovationssystem och smart specialisering.....	26
3.3.2	En konkurrenskraftig, cirkulär och biobaserad samt klimat- och miljömässigt hållbar ekonomi	27
3.3.3	Tillvarata digitaliseringens möjligheter	28
3.3.4	Ett gott näringsklimat med goda ramvillkor och väl fungerande kapitalförsörjning.....	28
3.4	Bidrag inom Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystem	28

3.4.1	Förbättrad tillgång till snabbt bredband och ökad digital användning	29
3.4.2	Tillgänglighet genom hållbara transportsystem.....	29
3.5	De folkhälsopolitiska målområdenas bäring på hållbar regional utveckling	30
3.6	Reflektioner	30
4	Territoriella perspektiv	32
4.1	Reflektioner	35
5	Dialog och samverkan med regioner och länsstyrelser	37
5.1	Former för dialog och samverkan med regioner och länsstyrelser	37
5.2	Utmaningar respektive framgångsfaktorer för samverkan med regioner och länsstyrelser.....	42
6	Länsstyrelsernas bidrag till den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken.....	44
6.1	Övergripande om länsstyrelsernas redovisningar	44
6.2	Den sammanhållna landsbygdspolitiken	45
6.2.1	Delmål - Hållbar tillväxt	46
6.2.2	Delmål - Cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi och hållbart utnyttjande av naturresurser.....	47
6.2.3	Delmål - Attraktiva livsmiljöer i Sveriges landsbygder.....	48
6.3	Den regionala utvecklingspolitiken	49
6.3.1	Exempel på insatser som kan kopplas till Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet.....	49
6.3.2	Exempel på insatser som kan kopplas till Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet.....	50
6.3.3	Exempel på insatser som kan kopplas till Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystem	54
6.4	Utmaningar	55
6.5	Samverkan.....	55
6.6	Reflektioner	56
	Bilaga 1 – Anvisningar till myndigheter för rapportering inom regional utvecklings- och landsbygds politik	57

1 Uppdraget

1.1 Tillväxtverkets uppdrag

Tillväxtverket har enligt regleringsbrev för 2022 i uppdrag att ta fram anvisningar för samt sammanställa de redovisningar som vissa myndigheter har som återrapporteringskrav enligt regleringsbrev för 2022 avseende sina bidrag till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) senast den 21 april 2023.

1.2 Bakgrund

I mars 2021 publicerade regeringen sin nationella strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030 (hädanefter ”den nationella strategin”), i vilken inriktningen för den regionala utvecklingspolitiken beskrivs.¹ Genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken ska vara samordnad med landsbygdspolitiken, politiken för hållbar stadsutveckling, miljöpolitiken samt andra berörda politikområden. I mars 2018 lanserade regeringen en nationell landsbygdspolitik genom propositionen 2017/18:179 *En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop*.

Målet för den regionala utvecklingspolitiken är utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet. Landsbygdspolitikens övergripande mål är en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet. Regional utvecklingspolitik och landsbygdspolitik är tvärsektoriella politikområden. Det innebär att flera aktörer inom flera sektorsområden och förvaltningsområden måste samverka för att realisera målet om hållbar utveckling i hela landet.

Regionerna har det regionala utvecklingsansvaret i länet och ansvarar för att samordna lokala, regionala och nationella aktörer i enlighet med den strategiska riktning som framgår i de regionala utvecklingsstrategierna.

¹ Regeringens skrivelse 2020/21:133 *Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030*

1.3 Statliga myndigheter ska medverka i det regionala utvecklingsarbetet och arbetet att utveckla Sveriges landsbygder

En viktig utgångspunkt för statliga myndigheters arbete är att så långt som möjligt erbjuda en likvärdig tillgång och service för medborgare och företag.² Alla statliga myndigheter ska dessutom, inom sina verksamhetsområden, verka för att målen för den regionala tillväxtpolitiken nås.³ Myndigheterna ska också ta hänsyn till regionala förutsättningar och samverka med den aktör som har det regionala utvecklingsansvaret. Tillväxtverket ska stödja andra statliga myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet. Länsstyrelserna säkerställer en statlig regional delaktighet i länets utveckling och företräder staten på regional nivå inom flera områden som är av vikt för att uppnå den regionala utvecklingspolitikens mål. Länsstyrelserna ska också främja statliga myndigheters medverkan. I landsbygdspropositionen framgår att flera av statens aktörer har viktiga uppdrag och kompetenser som kan bidra till en bättre utveckling för landsbygderna.

1.3.1 Myndigheter med särskild betydelse för det regionala tillväxtarbetet och arbetet att utveckla Sveriges landsbygder

22 myndigheter samt de 21 länsstyrelserna har under 2022 haft i uppdrag enligt regleringsbrev att åiterrapportera sina bidrag till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken. I regleringsbreven för 2023 är det endast 17 myndigheter, plus länsstyrelserna, som ska redovisa sina bidrag till politikområdena. I den nationella strategin för hållbar regional utveckling 2021–2030 pekas dock ett drygt 40-tal myndigheter ut med verksamheter av betydelse för det regionala utvecklingsarbetet. Det är idag oklart vad som skiljer myndigheterna med respektive utan åiterrapporteringskrav. Inom ramen för regeringens proposition om en sammanhållen landsbygdspolitik har 15 myndigheter specifikt i uppdrag att bidra till genomförande av politiken, med utgångspunkt i Tillväxtverkets uppdrag.⁴

² Förvaltningslag (2017:900)

³ Förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete. I samband med att regeringen beslutade om vårpropositionen för 2020 bytte den regionala tillväxtpolitiken namn och blev regional utvecklingspolitik. Däremot har kvarstår den gamla benämningen i förordningen om regionalt tillväxtarbete. Därför blandas de olika begreppen i rapporten, beroende på vilken källa som ligger till grund för det som avses.

⁴ Uppdrag inom ramen för regeringens proposition om en sammanhållen landsbygdspolitik för Sveriges landsbygder, Näringsdepartementet, (N2018/04123/HL)

Lista på statliga myndigheter med uppdrag att redovisa sina bidrag till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken enligt regleringsbrev för 2022. Myndigheter som omfattas av Tillväxtverkets uppdrag inom landsbygdspolitiken är markerade med *

- Arbetsförmedlingen
- Boverket*
- Energimyndigheten*
- Folkhälsomyndigheten
- Jordbruksverket*
- Jämställdhetsmyndigheten
- Livsmedelsverket*
- Länsstyrelserna
- Myndigheten för digital förvaltning
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
- Myndigheten för yrkeshögskolan*
- Naturvårdsverket*
- Post- och telestyrelsen*
- Riksantikvarieämbetet*
- Riksarkivet
- Sametinget*
- Skolverket*
- Statens kulturråd
- Svenska ESF-rådet
- Sveriges geologiska undersökning
- Trafikverket*
- Vinnova*

Anmärkning: Havs- och vattenmyndigheten, Patent och registreringsverket och Skogsstyrelsen omfattas också av Tillväxtverkets uppdrag inom landsbygdspolitiken men har inget återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet för 2022.

1.4 Territoriella perspektiv

För att skapa goda förutsättningar för hållbar regional utveckling för människor, företag och platser krävs att geografiska skillnader och förutsättningar beaktas i nationell verksamhet och inom flera

sektorsområden, det vill säga att ha territoriella perspektiv.⁵ Territoriella perspektiv innebär att potentialen i varje geografiskt område tas tillvara utifrån sina skilda förutsättningar. Det kan handla om skillnader i till exempel demografi, socioekonomi, näringsliv eller olikheter i tätortsstruktur. Sådana skillnader kan i sin tur påverka utfallet av olika insatser och kan därför ligga till grund för att insatser anpassas för att få bästa möjliga resultat.

Att ha territoriella perspektiv är ett centralt koncept i genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. Samverkan är i sin tur en viktig del för att kunna beakta territoriella perspektiv; samverkan med andra myndigheter, med länsstyrelser, regioner och kommuner och med näringsliv och civilsamhälle. I vår sammanställning har vi därför valt att särskilt fokusera på att hitta exempel på hur myndigheter beaktar territoriella perspektiv i sin verksamhet och hur de samverkar med andra offentliga aktörer, inte minst regioner och länsstyrelser.

1.5 Metod

Tillväxtverkets sammanställning baseras på myndigheters redovisningar av bidrag till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken. Redovisningarna framgår i respektive myndighets årsredovisning. Vissa av myndigheterna ska enligt uppdrag i regleringsbrevet följa Tillväxtverkets anvisningar för rapporteringen, medan andra själva kan välja hur de lägger upp sin redovisning.

Anvisningarna som Tillväxtverket har tagit fram är tydligt präglade av det faktum att återrapporteringen ska ske i myndigheternas årsredovisningar, och innefattar därför endast tre rubriker med ett fåtal vägledande frågor. Med det begränsade utrymmet som finns i en myndighets årsredovisning behöver anvisningarna vara brett hållna och möjliggöra för respektive myndighet att göra sin egen tolkning av vad de anser mest relevant att lyfta. Anvisningarna togs fram tillsammans med Näringsdepartementet och de berörda myndigheterna. Se anvisningarna i sin helhet i bilaga 1.

Tillväxtverket skickade anvisningarna till samtliga myndigheter som har i uppdrag att återrapportera sina bidrag till genomförandet av politikområdena, även om inte alla, till exempel länsstyrelserna, behöver följa Tillväxtverkets anvisningar. Tillväxtverket har tagit del av totalt 43 myndigheters redovisningar (inklusive de 21 länsstyrelserna), vilka sammanställs i denna rapport.

⁵ Synonyma begrepp i sammanhanget är "geografiska perspektiv" och "platsbaserade perspektiv"

Sammanställningen är kvalitativ. Tillväxtverket har läst, kategoriserat och tolkat redovisningarna. Ambitionen är att ge en samlad bild av myndigheternas bidrag till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken i enlighet med hur myndigheterna själva uttrycker sig i sina redovisningar. I sammanställningen fokuserar vi dels på *vad* myndigheterna redovisar, dels på *hur* de redovisar.

1.5.1 Förbehåll och avgränsningar

Det bör noteras att återrapporteringskraven för myndigheterna över tid har sett olika ut. För 2022 sker redovisningen i respektive myndighets årsredovisning, medan tidigare år (2018, 2019 och 2020) tog respektive myndighet fram en separat, mer omfattande rapportering enligt detaljerade anvisningar från Tillväxtverket. Denna skillnad begränsar möjligheterna att göra jämförelser bakåt i tiden och påvisa var och på vilket sätt förflyttningar har skett.

Vidare bör det påtalas att myndigheterna bidrar med insatser som har bäring på regional utveckling respektive landsbygdsutveckling som inte redovisas i det aktuella avsnittet i årsredovisningen. Det har dock inte varit möjligt för Tillväxtverket att, inom ramen för detta uppdrag, genomsöka respektive myndighets hela årsredovisning efter lämpliga insatser om det inte har hänvisats till det aktuella avsnittet i enlighet med våra anvisningar.

Slutligen, i vår sammanställning redovisar vi ett axplock av exempel på myndigheternas bidrag till genomförandet av politikområdena.

1.6 Disposition

Rapporten är disponerad på följande sätt. I avsnitt 2 framgår Tillväxtverkets slutsatser och rekommendationer till regeringen. I avsnitt 3 redovisas exempel på myndigheternas bidrag till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken. I avsnitt 4 presenteras några exempel på sätt som myndigheterna beaktar territoriella perspektiv enligt redovisningarna. I avsnitt 5 framgår myndigheternas beskrivningar av om och hur de för dialog och samverkar med regioner och länsstyrelser. I avsnitt 6 presenteras exempel på länsstyrelsernas bidrag till genomförandet av de två politikområdena.

2 Slutsatser och rekommendationer

Tillväxtverket kan konstatera att samtliga myndigheter redovisar i mer eller mindre utsträckning insatser som bidrar till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken. Vi kan också slå fast att årsredovisningen är högst begränsande för denna typ av redovisning och kraftigt försvårar möjligheterna att dra slutsatser kring myndigheternas medverkan i det regionala tillväxtarbetet. För att kunna skapa en bild av hur myndigheterna arbetar för att bidra till genomförandet av politikområdena och över tid kunna följa om det sker några framsteg behöver redovisningen ske på ett mer enhetligt sätt och genom en annan form än myndigheternas årsredovisningar.

Myndigheterna redovisar sina bidrag till genomförandet av politikområdena på olika sätt, och långt ifrån alla reflekterar över hur deras verksamhet passar in i det övergripande arbetet med att uppnå målen för den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. Detta skulle kunna tyda på att myndigheterna inte på ett tillräckligt tydligt sätt ser sin myndighets roll inom ramen för politikområdenas målsättningar.

Tillväxtverket kan också konstatera att myndigheterna beaktar territoriella perspektiv och anpassar sina insatser därefter i olika utsträckning. Endast ett fåtal beskriver att de har integrerat territoriella perspektiv i sina verksamheter i relativt stor utsträckning. Det är Tillväxtverkets uppfattning att vissa myndigheter skulle behöva ytterligare stöttning i hur, var, när och varför territoriella perspektiv bör beaktas.

Myndigheternas återrapporteringskrav gällande bidragen till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken ser annorlunda ut för 2022 jämfört med tidigare år (2018, 2019 och 2020). Tidigare år har myndigheterna inkommit med mer utförliga redovisningar enligt detaljerade anvisningar från Tillväxtverket. Utifrån dessa redovisningar var det möjligt att utläsa inom vilka områden myndigheterna hade gjort särskilda framsteg respektive var det fanns utmaningar att arbeta vidare med.

Tillväxtverket noterar dessutom att än färre myndigheter har liknande återrapporteringskrav i sina regleringsbrev för 2023 (endast 17 myndigheter jämfört med 22 myndigheter med återrapporteringskrav för 2022, exklusive länsstyrelserna). Avsaknaden av uppdrag med explicit koppling till den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken påverkar hur högt upp på myndighetens agenda som arbetet med de två aktuella politikområdena hamnar. Detta framkommer när frågor om styrning diskuteras inom ramen för Tillväxtverkets Myndighetsnätverk för regional utveckling och landsbygdspolitik samt i dialog mellan Tillväxtverket och enskilda myndigheter. I värsta fall riskerar det att i viss mån göra ogjort en del

av det utvecklingsarbete som vissa myndigheter har vidtagit för att stärka sitt arbete med regional utveckling och landsbygdsutveckling.

Nedan presenterar vi rekommendationer till regeringen för att stärka myndigheternas medverkan i arbetet med regional utveckling och landsbygdsutveckling.

- **Stärk myndigheternas förutsättningar att bidra till den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken**

Ett stort antal statliga myndigheter pekas ut i den nationella strategin för hållbar regional utveckling som betydelsefulla för genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken. Ungefär hälften av dem har enligt regleringsbrev för 2022 haft i uppdrag att redovisa sina bidrag till den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. Ännu färre har liknande återrapporteringskrav enligt regleringsbrev för 2023. I syfte att underlätta för myndigheterna att bidra till politikområdena och få dem att känna ett tydligare ägarskap av politikens genomförande rekommenderar Tillväxtverket att regeringen tydliggör vilka myndigheter som anses vara särskilt viktiga för genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken, varför och på vilket sätt de förväntas bidra.

Tillväxtverket menar att det skulle kunna göras genom att uppgifter ingår i instruktionen för de myndigheter som anses vara särskilt viktiga. Det skulle ge myndigheterna långsiktiga förutsättningar att bidra till politikområdena på ett effektivt sätt. Därför rekommenderar Tillväxtverket att regeringen ser över styrningen för de relevanta myndigheterna. Detta ligger i linje med Riksrevisionens rekommendationer i deras granskning av den regionala utvecklingspolitiken.⁶

- **Se över formerna för hur myndigheterna ska redovisa sina bidrag till den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken**

Tillväxtverket rekommenderar att regeringen tydliggör syftet med myndigheternas redovisningar av sina bidrag till den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. Årsredovisningen är högst begränsande för myndigheternas möjligheter att redovisa resultat och slutsatser av sitt arbete. Det är svårt att se om det sker några övergripande framsteg och förflyttningar inom politikområdena utifrån det begränsade underlaget. Givet syftet med myndigheternas redovisningar bör formen för desamma utformas på lämpligt sätt.

Även Tillväxtverkets uppdrag att sammanställa myndigheternas redovisningar bör ses över. Tillväxtverket har gärna en dialog med vår

⁶ Riksrevisionen (2022) *Den regionala utvecklingspolitiken – Svaga förutsättningar för ett effektivt samlat statligt agerande* RIR 2022:18

uppdragsgivare om hur uppdrag på det här området formuleras framöver.

3 Den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken

I detta avsnitt sammanställer vi myndigheternas redovisningar av sina bidrag till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken.

Utgångspunkter för redovisningarna ska vara regeringens skrivelse *Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030* (skr. 2020/21:133) ("den nationella strategin") samt regeringens proposition *En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop* (prop. 2017/18:179).

Det övergripande målet för den regionala utvecklingspolitiken är utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet. I den nationella strategin har regeringen identifierat fyra strategiska områden samt ett antal prioriteringar för respektive strategiskt område som ska ligga till grund för den regionala utvecklingspolitiken 2021–2030. De strategiska områdena och tillhörande prioriteringar är:

- **Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet**
 - Hög livskvalitet med goda och attraktiva livsmiljöer
 - God samhällsplanering
 - God tillgång till kommersiell och offentlig service
- **Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet**
 - Väl fungerande infrastruktur för kompetensförsörjning och livslångt lärande
 - Utvecklat regionalt kompetensförsörjningsarbete
- **Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet**
 - Omställning genom starka regionala innovationssystem och smart specialisering
 - En konkurrenskraftig, cirkulär och biobaserad samt klimat- och miljömässigt hållbar ekonomi
 - Tillvarata digitaliseringens möjligheter
 - Ett gott näringslivsklimat med goda ramvillkor och väl fungerande kapitalförsörjning
 - Internationalisering, investeringsfrämjande och ökad export
- **Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystem**
 - Förbättrad tillgång till snabbt bredband och ökad digital användning
 - Tillgänglighet genom hållbara transportsystem

Det övergripande målet för den sammanhållna landsbygdspolitiken är livskraftiga landsbygder med likvärdiga möjligheter till företagande,

arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet. Till detta kommer de tre delmål:

- **Hållbar tillväxt.** Landsbygdernas förmåga att ta till vara förutsättningarna för företagsamhet och sysselsättning är långsiktigt hållbar, samtidigt som miljömålen nås. Landsbygderna bidrar till en positiv utveckling av Sveriges ekonomi.
- **Cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi och hållbart utnyttjande av naturresurser.** Landsbygderna bidrar till att stärka Sveriges konkurrenskraft i en utveckling mot en cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi och till ett hållbart nyttjande av naturresurserna samt till relevanta miljö kvalitetsmål uppfylls.
- **Attraktiva livsmiljöer i Sveriges landsbygder.** Likvärdiga förutsättningar för människor att arbeta, bo och leva i landsbygderna.

I vår sammanställning har vi försökt kategorisera de redovisade insatserna efter de strategiska områdena och prioriteringarna som anges i den nationella strategin samt delmålen inom landsbygdspolitiken. I den mån myndigheterna själva reflekterar över hur deras verksamheter bidrar till de strategiska områdena och delmålen lutar vi oss mot deras resonemang. Tyvärr är det inte alla myndigheter som gör denna analys själva. I de fall myndigheterna själva inte har gjort analysen har Tillväxtverket gjort en egen bedömning och kategorisering.

Vårt att poängtera är att flera av myndigheternas verksamheter är mer mångfacetterade än vi har möjlighet att göra rättvisa i denna rapport och bidrar till flera strategiska områden respektive delmål samtidigt. Uppdelningen av myndigheter och deras bidrag enligt strategiska områden ska därmed inte ses som definitiva utan snarare en möjlig tolkning och kategorisering som skulle kunna nyanseras ytterligare om utrymme fanns.

Det är många gånger svårt att göra en tydlig avgränsning mellan bidrag till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. Landsbygdsutveckling är en del av regional utveckling, och vice versa. Flertalet insatser passar in inom båda områdena. Därför har vi valt att redovisa myndigheternas bidrag till båda politikområdena samlat. Eftersom den regionala utvecklingspolitikens strategiska områden och tillhörande prioriteringar är mer detaljerade än landsbygdspolitiken delmål utgår vi ifrån den regionala utvecklingspolitiken i rubriker och tabeller. Det framgår dock i texten var landsbygdspolitiken delmål passar in.

3.1 Bidrag inom likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet

Enligt den nationella strategin ska det gå att bo, leva och verka i alla delar av landet. Enligt landsbygdspolitiken ska det finnas likvärdiga förutsättningar för människor att arbeta, bo och leva i landsbygderna. Det är ett brett område och ett stort antal myndigheter bidrar i mer eller mindre utsträckning till detta. Tabell 1 redovisar prioriteringarna inom det strategiska området samt de myndigheter som, enligt de insatser som beskrivs i årsredovisningarna, i störst utsträckning bidrar till prioriteringarna.

Tabell 1 Regeringens prioriteringar inom området samt de myndigheter som särskilt bidrar till respektive prioritering

Prioritering	Myndigheter som primärt bidrar till respektive prioritering
➤ Hög livskvalitet med goda och attraktiva livsmiljöer	<ul style="list-style-type: none">- Filminstitutet- Kulturrådet- Livsmedelsverket- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor- Riksantikvarieämbetet- Riksarkivet
➤ God samhällsplanering	<ul style="list-style-type: none">- Boverket- Naturvårdsverket- Riksantikvarieämbetet- Sveriges geologiska undersökning
➤ God tillgång till kommersiell och offentlig service	<ul style="list-style-type: none">- Arbetsförmedlingen- Kulturrådet- Post- och telestyrelsen

Anmärkning: Listan på myndigheter ska inte ses som uttömmande.

3.1.1 Hög livskvalitet med goda och attraktiva livsmiljöer

Faktorerna som bidrar till hög livskvalitet är många och handlar till exempel om attraktiva och gestaltade livsmiljöer, möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv, kultur och fritidsaktiviteter samt förutsättningar för god och jämlik hälsa för att nämna några.

Kulturrådet beskriver att myndighetens bidrag till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken huvudsakligen består i de effekter genomförandet av myndighetens

kulturpolitiska uppdrag ger. En kulturpolitisk målsättning är att det ska finnas god tillgång till kultur i hela landet och Kulturrådet menar att den offentligt finansierade kulturen i dessa sammanhang närmast bör ses som en offentlig service till invånaren. Kulturrådet bidrar primärt genom att fördela bidrag till det fria kulturlivet och genom bidrag som fördelas till regionerna genom kultursamverkansmodellen⁷.

Riksantikvarieämbetet beskriver att kulturmiljöer, hembygdsgårdar och museer, tillsammans med de verksamheter som bedrivs inom kulturarvssektorn, utgör en väsentlig bas för attraktivitet och tillväxt i hela landet. Detta under förutsättning att de bevaras, används och utvecklas på ett hållbart sätt. Riksantikvarieämbetet redovisar sin medverkan i ett flertal insatser som bidrar till ett tillgängligt kulturarv, attraktiva miljöer, forskning och utveckling samt innovation och företagande. Detta bland annat genom uppdrag att förstärka arbetet med arkitektur och gestaltad livsmiljö, genomförandet av den nationella världsarvsstrategin och genom arbetet med digitalisering av kulturarv och utveckling av digitala tjänster.

Filminstitutet redovisar att myndigheten bidrar till attraktiva livsmiljöer, kompetensförsörjning och livslångt lärande samt entreprenörskap och företagande genom sitt arbete med produktion och talangutveckling, visningsverksamhet samt filmpedagogisk verksamhet i hela landet. Till exempel har myndigheten, genom stöd till talangutveckling, bidragit till att framtidens filmskapare får ökade chanser att utveckla sig oberoende av bostadsort. *Riksarkivet* skriver att de, i enlighet med kulturplanen för Region Jämtland Härjedalen, har genomfört lokala aktiviteter som bidrar till att stärka regionens attraktionskraft i samarbete med Föreningsarkivet i Jämtlands län och Muséet Jämtli.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) arbetar bland annat utifrån regeringens ungdomspolitiska mål om att alla unga ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. MUCF redovisar att arbete under 2022 som har bäring på den regionala utvecklingspolitiken inkluderar att arrangera regionträffar med regionnätverket, där bland annat aktuell forskning, rapporter och verktyg om rättighetsbaserat ungdomsperspektiv har varit del av innehållet. MUCF redovisar också att myndigheten har bistått regioner i deras regionala utvecklingsarbete genom att exempelvis svara på remisser om deras regionala utvecklingsstrategier.

⁷ Kultursamverkansmodellen innebär att varje region får en samlad summa statliga medel att fördela till regional kulturverksamhet i respektive län. Inför fördelningen av medel ska regionen ta fram en kulturplan som beskriver inriktningen på den regionala kulturverksamheten. Kulturrådet har uppdraget att leda arbetet.

Livsmedelsverket redovisar att myndigheten under 2022 har uppdaterat informationen på sin externa webbplats för de som har egen brunn, en vanlig källa till dricksvatten för de som bor på landsbygden.

3.1.2 God samhällsplanering

En god samhällsplanering skapar enligt den nationella strategin förutsättningar för en hållbar regional utveckling och har betydelse för såväl människors livskvalitet som näringslivets utveckling och konkurrenskraft.

Naturvårdsverket redovisar bland annat sitt arbete med att lansera den nya vägledningen om grönplanering, som gjordes tillsammans med Boverket. Grönplanering anges vara en viktig del i arbetet med hållbar mark- och vattenanvändning, samt för att kunna integrera ekosystemtjänster och grön infrastruktur i planering, byggande och förvaltning av samhälle och landskap. Naturvårdsverket beskriver också att myndigheten under 2022 bland annat har påbörjat en fördjupning av vägledningen kring kartläggningar tillsammans med länsstyrelser och andra myndigheter. Syftet anges vara att beskriva användbara kartläggningsmetoder för att underlätta framtagandet av kartsikt som visar de värden, ekosystemtjänster, som kommunens mark- och vattenområden kan bidra med.

Boverket redovisar att myndigheten har genomfört intervjuer med regionala representanter för att få en lägesbild över samtliga regioners arbete med strukturbilder/regionplaner och en överblick över vilka regionala perspektiv som står i fokus i respektive region. Boverket skriver vidare att de har låtit göra en förstudie om förutsättningar för att cykla på landsbygden som underlag för insatser för att underlätta pendling och annan vardagscykling i och mellan mindre orter och landsbygdsmiljöer.

Sveriges geologiska undersökning redovisar att det är inom ramen för myndighetens arbete med att tillhandahålla geologisk information för samhällets behov på kort och lång sikt som myndigheten bidragit till den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken. Tillgång till geologisk information anges vara en förutsättning för ett hållbart samhälle och bidrar till effektiva och robusta beslut i samhällsplaneringen. Arbetet omfattar geologisk informationsförsörjning för bland annat samhällsplanering, och underlag för samhällets klimatomställning och energiförsörjning.

Riksantikvarieämbetet beskriver att myndigheten under 2022 gett stöd till Tillväxtverket i genomförandet av det nationella regionalfondsprogrammet 2021–2027 avseende delen som rör hållbar stadsplanering.

3.1.3 God tillgång till kommersiell och offentlig service

För att det ska vara attraktivt att bo, verka och leva i alla delar av landet krävs en god tillgång till såväl kommersiell som offentlig service, enligt den nationella strategin. *Arbetsförmedlingen* redovisar att de till exempel har bidragit till detta genom att införa myndighetens tjänster för spontana fysiska kundbesök på Statens servicecenters servicekontor i hela landet. Detta anges ha inneburit en ökad tillgänglighet för myndighetens kunder vid spontanbesök. *Arbetsförmedlingen* redovisar också att myndigheten erbjuder flera digitala vägledningstjänster för arbetssökande och arbetsgivare.

Post- och telestyrelsen redovisar att myndigheten har arbetat med att främja att en väl fungerande samhällsomfattande posttjänst av god kvalitet finns tillgänglig för alla användare enligt de mål som anges i postlagen (2010:1045) samt sitt arbete med att bedriva regionala stöd- och utvecklingsinsatser inom grundläggande betaltjänster.

Kulturrådet redovisar sitt arbete med att fördela bidrag till kommuner, biblioteksverksamheter och olika insatser för kultur i skolan och menar att det bidrar till god tillgång till offentlig service i alla delar av landet.

3.2 Bidrag inom Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet

I den nationella strategin beskriver regeringen att en väl fungerande kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet ökar möjligheterna att på ett effektivt sätt möta samhällsutmaningarna, ta till vara de möjligheter och hitta lösningar som följer av demografiska förändringar, den tekniska utvecklingen inklusive digitalisering, globaliseringen, klimat- och miljöomställningen samt förändringar inom socioekonomi och sammanhållning. Myndigheterna som i störst utsträckning har bidragit till genomförandet av detta strategiska område enligt sina redovisningar redovisas i Tabell 2.

Tabell 2 Regeringens prioriteringar inom området samt de myndigheter som särskilt bidrar till respektive prioritering

Prioritering	Myndigheter som primärt bidrar till prioriteringen
➤ Väl fungerande infrastruktur för kompetensförsörjning och livslångt lärande	<ul style="list-style-type: none">- Arbetsförmedlingen- Myndigheten för yrkeshögskolan- Skolverket- Svenska ESF-rådet

<p>➤ Utvecklat regionalt kompetensförsörjningsarbete</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Arbetsförmedlingen - Filminstitutet - Kulturrådet - Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor - Myndigheten för yrkeshögskolan - Riksarkivet
--	--

Anmärkning: Listan på myndigheter ska inte ses som uttömmande.

Behoven av kompetensförsörjning och kompetensutveckling varierar mellan olika delar av landet. Insatser blir därmed långt mer ändamålsenliga om territoriella perspektiv beaktas och de anpassas till olika regionala förutsättningar. I myndigheternas redovisningar inom detta område finns flera exempel på hur de beaktar territoriella perspektiv och anpassar insatser efter geografiska förutsättningar. Detta beskrivs mer utförligt i avsnitt 4, *Territoriella perspektiv*.

3.2.1 Väl fungerande infrastruktur för kompetensförsörjning och livslångt lärande

Infrastruktur för kompetensförsörjning handlar enligt den nationella strategin bland annat om att det ska finnas god tillgång till utbildning på alla nivåer i utbildningssystemet i alla delar av landet.

Arbetsförmedlingen redovisar att en viktig del i arbetet med kompetensförsörjning är upphandling och erbjudande av arbetsmarknadsutbildningar för att möta kompetensbehovet inom bristyrken och skapa förutsättningar för företag att fortsätta växa.

Myndigheten för yrkeshögskolan redovisar att de arbetar på flera sätt för att utbildning ska tillgängliggöras på platser där utbildningsutbudet annars skulle vara litet. Det bidrar till att rätt kompetens kan bli tillgänglig för ett lokalt eller regionalt arbetsliv, även där efterfrågan finns i mindre skala. Myndigheten pekar på att yrkeshögskoleutbildningar kan syfta till att utveckla eller bevara kvalificerat yrkeskunnande inom ett smalt yrkesområde som är av betydelse för individen och samhället. Yrkesutbildningar anges ofta vara viktiga för lokal och regional utveckling inom områden som design och produktutveckling, upplevelseindustri, kulturturism och kulturvård. Myndigheten för yrkeshögskolan redovisar vidare att de, i samarbete med andra statliga myndigheter, arbetar för att stödja utvecklingen av fler lärcentra för att tillgängliggöra utbildning för individer i hela landet. Etableringen och utveckling av lärcentra har potential att bli en motor för både kommunal och regional utveckling, menar Myndigheten för yrkeshögskolan.

Skolverket redovisar bland annat sitt arbete med ett uppdrag som handlar om stöd för huvudmännens planering, dimensionering och

erbjudande av utbildning avseende gymnasial utbildning. Syftet med de regionala planeringsunderlagen anges vara att ge stöd åt huvudmän och bidra till att de kan fatta välgrundade beslut om utbud av utbildningar som möter både elevernas efterfrågan och arbetsmarknadens behov.

Svenska ESF-rådet redovisar att myndigheten framför allt bidrar till den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken genom arbetet som förvaltande myndighet av socialfondsprogrammet 2014–2020 och ESF+ 2021-2027 inom områdena sysselsättning och kompetensförsörjning. Fördelningen av regionala programmedel anges ske utifrån en modell som beaktar regionala förutsättningar som övervakningskommittén har fastställt.

3.2.2 Utvecklat regionalt kompetensförsörjningsarbete

Med regionalt kompetensförsörjningsarbete menas enligt den nationella strategin strategiskt arbete på regional nivå som bidrar till en väl fungerande kompetensförsörjning, där regionala analyser och kunskapsunderlag utgör en viktig del.

Arbetsförmedlingen redovisar att myndigheten tar fram kunskapsunderlag som beskriver och analyserar de regionala arbetsmarknaderna, ett arbete som enligt Arbetsförmedlingen har breddats genom ytterligare regionala prognoser och analyser under de senaste åren. Under 2022 har Arbetsförmedlingen presenterat nya yrkesprognoser. Yrkesprognoserna anges vara en viktig källa till kunskap om de regionala arbetsmarknaderna för många regionala aktörer och används i stor utsträckning som underlag för planering av insatser kring kompetensförsörjning. Vidare skriver Arbetsförmedlingen att en ny produkt har tagits fram, som presenterar arbetsmarknadsstatistik på kommunal och länsnivå en gång per kvartal. Arbetsförmedlingens ordinarie vecko- och månadsverksamhetsstatistik är också möjlig att bryta ner på kommunnivå. Sammantaget anges regionala prognoser och analyser samt regional statistik bidra till en bättre helhetsbild av de regionala kompetensbehoven och de regionala förutsättningarna på arbetsmarknaden.

Myndigheten för yrkeshögskolan redovisar att de ställer krav på att de pågående yrkeshögskoleutbildningarna ska vara anpassade till regionala behov på den eller de platser där utbildningen bedrivs. I bedömningen av utbildningskvalitet väger myndigheten in i vilken grad utbildningen genomförs i samarbete med det lokala arbetslivet och möter dess behov av kompetens. Myndigheten granskar också att undervisningen genomförs med god kvalitet för alla studerande, oavsett var de befinner sig.

Flera av kulturmyndigheterna redovisar också att de bidrar till kompetensförsörjning. *Filminstitutet* skriver att litteratur och filmer som tillhandahålls av myndighetens bibliotek är tillgängliga via fjärrlån i alla bibliotek som är anslutna till den nationella

bibliotekskatalogen Libris. Vidare fördelar Filminstitutet stöd till filmpedagogisk verksamhet i kommuner och producerar material som underlättar för pedagoger att undervisa om och genom film.

Filmkunnighet, menar myndigheten, är en demokratisk bildningsfråga och en fråga om kompetensförsörjning. *Kulturrådet* påtalar också att statens bidrag till kulturverksamheter har effekter för kulturella och kreativa branscher samt att bidrag till exempelvis kulturskolan i förlängningen bidrar till kompetensförsörjningsarbetet. *Riksarkivet* redovisar att myndighetens arbete med att informera regionerna om hur arkiv kan användas i utvecklingspolitiken kan bidra med underlag både för utveckling av företag inom kulturella och kreativa branscher och med aktiviteter eller material som främjar kunskap och bidrar till det livslånga lärandet.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor redovisar att myndigheten har bidragit med erfarenhet och kompetens inom målgruppen unga som varken arbetar eller studerar i såväl regionala som civilsamhällesforum.

3.3 Bidrag inom Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet

Enligt regeringen kan det regionala utvecklingsarbetet bidra till att möta samhällsutmaningarna genom innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande. Inom ramen för landsbygdspolitiken menar regeringen att landsbygderna ska bidra till att stärka Sveriges konkurrenskraft i en utveckling mot en cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi och till ett hållbart nyttjande av naturresurserna samt till att relevanta miljö kvalitetsmål uppfylls. Vidare ska landsbygderna bidra till en positiv utveckling av Sveriges ekonomi. Förutsättningarna för detta varierar i olika delar av landet och med ett territoriellt perspektiv kan insatser anpassas efter olika förutsättningar. Myndigheter som särskilt redovisar bidrag till genomförandet av detta strategiska område framgår i tabell 3.

Tabell 3 Regeringens prioriteringar inom området samt de myndigheter som särskilt bidrar till respektive prioritering

Prioritering	Myndigheter som primärt bidrar till prioriteringen
➤ Omställning genom starka regionala innovationssystem och smart specialisering	- Vinnova - Energimyndigheten

➤ En konkurrenskraftig, cirkulär och biobaserad samt klimat- och miljömässigt hållbar ekonomi	<ul style="list-style-type: none"> - Energimyndigheten - Naturvårdsverket - Jordbruksverket - Sametinget
➤ Tillvarata digitaliseringens möjligheter	<ul style="list-style-type: none"> - Myndigheten för digital förvaltning
➤ Ett gott näringslivsklimat med goda ramvillkor och väl fungerande kapitalförsörjning	<ul style="list-style-type: none"> - Livsmedelsverket - Jämställdhetsmyndigheten
➤ Internationalisering, investeringsfrämjande och ökad export	<ul style="list-style-type: none"> -

Anmärkning: Listan på myndigheter ska inte ses som uttömmande.

3.3.1 Omställning genom starka regionala innovationssystem och smart specialisering

Starka regionala innovationssystem⁸ är enligt den nationella strategin viktiga för att främja omställning och konkurrenskraft i hela Sverige. Vinnova är en av myndigheterna som framför allt bidrar till detta. Vinnova bedömer att myndigheten under 2022 har genomfört en rad insatser som på olika sätt bidragit till att utveckla samspelet mellan det regionala tillväxtarbetet och den nationella forsknings- och innovationspolitiken. I detta sammanhang anges Vinnväxt fortfarande vara den insats som tydligast adresserar genomförandet av den regionala tillväxtpolitiken. Vinnväxt är en tävling där regioner kan få finansiering för långsiktiga innovationsinitiativ. Initiativen ska fokusera på ett tillväxtområde där de har förutsättningar att nå internationell framgång. Vinnväxt främjar hållbar regional tillväxt genom att utveckla internationellt konkurrenskraftiga forsknings- och innovationsmiljöer inom specifika tillväxtområden. Under 2022 anges åtta regionala initiativ ha finansierats inom programmet och samtliga anges utgöra viktiga insatser i regionernas Smart Specialiseringsstrategier.

Vinnova redovisar också att de regionala Smart Specialiseringsstrategierna har fått ett ökat fokus under 2022, främst de som rör innovation och tillväxt. Detta framför allt genom regeringsuppdraget att utveckla arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella insatser. Andra exempel på insatser av relevans för den regionala utvecklings-

⁸ Innovationssystem är de kombinationer av aktörer och funktioner i samhället som skapar förutsättningar för att nya lösningar införlivas.

och landsbygdspolitiken anges vara systemdemo Hållbar Industri, insatser inom Hållbara matsystem och Visioner i Norr.

Energimyndigheten redovisar att de inom området forskning och innovation har avtal med sex regionala innovationsmiljöer, exempelvis inkubatorer, science parks eller tillväxtacceleratorer.

3.3.2 En konkurrenskraftig, cirkulär och biobaserad samt klimat- och miljömässigt hållbar ekonomi

Omställningen till en fossilfri och cirkulär ekonomi innebär enligt den nationella strategin en förändring och förnyelse av samhället som är nödvändig både för att Sverige ska bidra till att minska miljöproblemen och klimatförändringarna och för att bibehålla näringslivets konkurrenskraft.

Energimyndigheten redovisar att de har bidragit till att stärka lokal och regional konkurrenskraft samt skapa förutsättningar för utveckling av nya hållbara verksamheter, affärsmodeller och marknader genom att finansiera flera projekt riktade till regioner. Genom stöd och bidrag till kommuner och de regionala energikontoren inom ramen för energi- och klimatrådgivningen, har *Energimyndigheten* bidragit till energieffektivisering och en hållbar utveckling av små och medelstora företag i regionerna.

Jordbruksverket redovisar sitt arbete med livsmedelsstrategin, hantering av EU-stöd samt uppbyggnad av civil livsmedelsberedskap som primära bidrag till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken. Även *Sametinget* arbetar med stödhantering till företag och organisationer inom ramen för EU:s landsbygdsprogram. *Sametinget* beskriver att detta ska leda till utveckling av landsbygder och möjligheterna för människor att bo kvar och hitta sin utkomst på landsbygden.

Naturvårdsverket redovisar att myndigheten i samverkan med Tillväxtverket och länsstyrelserna under 2022 tog fram problemanalyser som en del av den fördjupade utvärderingen av miljömålen. Arbetet utmynnade i ett delprojekt i den fördjupade utvärderingen av miljömålen 2023 - "Hållbar landsbygdsutveckling med fokus på miljömålen". I rapporten beskrivs "mötet" mellan två politikområden: miljöpolitiken, som manifesteras av Sveriges miljömål, samt en sammanhållen landsbygdspolitik. Mötet innefattar delar av miljöarbetet som har särskild relevans för landsbygdernas utveckling och, på motsvarande sätt, sektorsområden inom landsbygdspolitiken som är viktiga för miljöpolitiken. I rapporten konstateras det att hållbar landsbygdsutveckling med fokus på miljömålen är ett komplext område, som rymmer såväl målkonflikter som synergier, och därav är relevant att fortsätta utforska och samverka kring.

3.3.3 Tillvarata digitaliseringens möjligheter

Myndigheten för digital förvaltning arbetar med samordning och styrning av den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen, och redovisar att denna samordnande roll samt myndighetens digitala arbetssätt har varit värdeskapande för den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken.

3.3.4 Ett gott näringsklimat med goda ramvillkor och väl fungerande kapitalförsörjning

Ett diversifierat näringsliv med en mångfald av företag och företagare bidrar till en förnyelse av näringslivet och möjlighet till omställning enligt den nationella strategin. För att skapa bättre förutsättningar för ett mångsidigt, konkurrenskraftigt och hållbart näringsliv i hela landet behöver bland annat landsbygdernas företagsklimat stärkas. I syfte att främja företagets konkurrenskraft och innovationsförmåga ska till exempel företagets kostnader till följd av regler minska.

Livsmedelsverket redovisar sitt arbete med att ändra en föreskrift på ett sätt som ska underlätta för fäbodnäringen att tillverka diverse mejeriprodukter. Detta mot bakgrund av att många livsmedelsföretag på landsbygden specialiserar sig på att värna svenska traditioner. I övrigt, för att skapa förutsättningar för livsmedelsföretag att upprätthålla kvaliteten och vara konkurrenskraftiga i hela landet, redovisar Livsmedelsverket att de bland annat arbetar med att underlätta för företag och minska den administrativa bördan och säkerställa att livsmedelskontrollen är likvärdig oavsett var i landet den utförs.

Jämställdhetsmyndigheten redovisar att de har processlett samverkansprojektet Develoop, som ägs av Region Norrbotten. Målsättningen anges vara att skapa goda förutsättningar för företagare och tillväxtfrämjare på lokal nivå att bidra till en hållbar regional omställning genom att ge likvärdiga möjligheter till arbete för kvinnor och män. Develoop ger arbetsgivare stöd i att skapa en inkluderande arbetsplats med ett jämställdhetsperspektiv. Målet är också att bidra till regionalt kompetensförsörjningsarbete och på så vis bidra till genomförandet av jämställdhetspolitiken och den regionala utvecklingspolitiken. Under året lanserades ett digitalt stöd för företagare och arbetsgivare i syfte att skapa inkluderande och attraktiva arbetsplatser.

3.4 Bidrag inom Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystem

En god och hållbar tillgänglighet i alla delar av landet är avgörande för att skapa goda och attraktiva miljöer som människor kan bo, leva och verka i eller besöka. Särskilt viktigt är detta för ett land som Sverige, som har en relativt liten befolkning på en geografiskt stor yta, i

jämförelse med andra länder. Det menar regeringen i den nationella strategin. Myndigheterna som redovisar exempel på bidrag till genomförandet av detta strategiska område framgår i tabell 4.

Tabell 4 Regeringens prioriteringar inom området samt de myndigheter som särskilt bidrar till respektive prioritering

Prioritering	Myndigheter som primärt bidrar till prioriteringen
➤ Förbättrad tillgång till snabbt bredband och ökad digital användning	- Post- och telestyrelsen
➤ Tillgänglighet genom hållbara transportsystem	- Energimyndigheten - Trafikverket

Anmärkning: Listan på myndigheter ska inte ses som uttömmande.

3.4.1 Förbättrad tillgång till snabbt bredband och ökad digital användning

Enligt regeringen ska Sverige ha bredband av världsklass och alla hushåll och företag ska ha goda möjligheter att använda sig av digitala elektroniska samhällstjänster och service. *Post- och telestyrelsen* är den myndighet som primärt bidrar till denna prioritering. Bland annat redovisar Post- och telestyrelsen sina uppdrag kopplade till att vara ansvarig myndighet för stöd till utbyggnad av elektroniska kommunikationer och att säkerställa tillgången till telefoni och funktionell tillgång till internet. Vidare redovisar Post- och telestyrelsen sitt arbete med att upprätthålla ett nationellt sekretariat för de regionala bredbandskoordinatorerna och att följa upp länsstyrelsernas bredbandsfrämjande arbete.

3.4.2 Tillgänglighet genom hållbara transportsystem

Människor och näringsliv i hela landet behöver ha tillgång till väl fungerande och hållbar transportförsörjning. Enligt den nationella strategin bidrar det till regionintegrering och regionförstoring, vilket till exempel ger en mer dynamisk ekonomi och bättre livsmiljö för människor. *Trafikverket* är den myndighet som i störst utsträckning redovisar bidrag till denna prioritering. Trafikverket anger att myndighetens bidrag till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken främst handlar om investeringar, drift och underhåll, men även andra åtgärder såsom trafikavtal som kompletterar områden där tillfredsställande tillgänglighet inte kan lösas med ordinarie kollektivtrafik.

Energimyndigheten beskriver att uppdraget Regionala Elektrifieringspiloter för tunga transporter påskyndar elektrifieringen

av godstransporter samt bygger upp en regional infrastruktur med offentliga ladd- och tankstationer för el och vätgas.

3.5 De folkhälsopolitiska målområdenas bäring på hållbar regional utveckling

Folkhälsomyndighetens återrapporteringskrav med koppling till den regionala utvecklingspolitiken skiljer sig åt jämfört med de andra myndigheternas. Istället för att redovisa myndighetens bidrag till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken ska Folkhälsomyndigheten, med utgångspunkt från stödstrukturen för det nationella folkhälsoarbetet, redovisa vilka av de av riksdagen beslutade folkhälsopolitiska målområdena som har bäring på hållbar regional utveckling.

Folkhälsomyndighetens analys visar att samtliga åtta folkhälsopolitiska målområden har bäring på hållbar regional utveckling. Myndigheten menar att det finns särskilt tydliga beröringspunkter mellan målområdena och det strategiska området som handlar om sociala aspekter, det vill säga boende, arbete och välfärd. Folkhälsomyndigheten redovisar också att 17 av de 21 regionala utvecklingsstrategierna har ett eget mål för hälsa eller folkhälsa, eller inkluderar något av dessa i andra mål.

Vidare visar Folkhälsomyndighetens jämförelse att arbetet inom de två politikområdena är organiserat och uppbyggt på olika sätt, och att den politiska styrningen skiljer sig åt. Den regionala utvecklingspolitiken har en i jämförelse mer sammanhållen, formaliserad och direkt statlig styrning, och en annan finansieringsmodell. Detta, konstaterar Folkhälsomyndigheten, kan försvåra utvinnandet av synergier.

3.6 Reflektioner

Samtliga myndigheter redovisar i mer eller mindre utsträckning exempel på insatser som bidragit till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. Vissa myndigheters verksamheter och insatser passar in inom ramen för flera strategiska områden, prioriteringar och delmål, medan andras verksamheter är mer tydligt placerad inom ett särskilt område.

Myndigheterna redovisar sina bidrag till genomförandet av politikområdena på olika sätt och i olika omfattning. Några reflekterar själva över kopplingen mellan myndighetens verksamhet och de politiska målsättningarna, medan andra inte gör den analysen. Detta skulle kunna tyda på att myndigheterna inte på ett tillräckligt tydligt sätt ser sin myndighets roll inom ramen för politikområdenas målsättningar. Det går dock inte att utesluta att bristen på reflektion beror på platsbrist, i och med begränsningen som det medför att

myndigheternas redovisning sker i årsredovisningen och inte i en separat rapport.

Tillväxtverket noterar att det sker flera relevanta och intressanta insatser inom ramen för de två politikområdena men att rapporteringsformen via årsredovisningarna begränsar möjligheterna för myndigheterna att redovisa resultat och slutsatser. Det är således svårt att dra några slutsatser om det har gjorts några förflyttningar i arbetet med den regionala utvecklingspolitiken respektive landsbygdspolitiken sedan Tillväxtverkets senaste sammanställning. För att kunna skapa en bild av hur myndigheterna arbetar för att bidra till genomförandet av politikområdena och över tid kunna följa om det sker några framsteg skulle redovisningen behöva ske på ett mer enhetligt sätt och genom en annan form än myndigheternas årsredovisningar. Hur detta ska se ut bör ses över.

Regeringen bör i samband med en sådan översyn tydliggöra syftet med myndigheternas redovisningar av sina bidrag till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken. Först därefter kan uppdraget kring återslagrapporteringen utformas på lämpligt sätt.

I syfte att underlätta för myndigheterna att bidra till politikområdena och få dem att känna ett tydligare ägarskap av politikens genomförande bör regeringen tydliggöra vilka myndigheter som anses vara särskilt viktiga för genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken, varför och på vilket sätt de förväntas bidra.

4 Territoriella perspektiv

Territoriella perspektiv, platsbaserade eller geografiska perspektiv som det också ofta beskrivs som, är i grunden ett begrepp som kommit att användas för att diskutera hur platsers skiftande förutsättningar påverkar hur policys faller ut. Att ha territoriella perspektiv är ett centralt koncept i genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. Förutsättningarna för hållbar regional utveckling ser olika ut i skilda regioner. Hänsyn kan behöva tas till strukturella skillnader, såsom olikheter i tätortsstruktur och lokaliseringsmönster, demografi, socioekonomi och näringslivets sammansättning, men också andra aspekter inklusive skillnader i till exempel tillgänglighet till marknader, arbete, service och kultur. Att ha territoriella perspektiv kan i förlängningen bidra till att insatser anpassas efter skilda geografiska förutsättningar. Tillväxtverket har tillsammans med andra statliga myndigheter tagit fram ett samlat metodstöd bestående av en vägledning, ett antal verktyg och lärande exempel för hur offentliga aktörer kan stärka sina territoriella perspektiv, med särskilt fokus på landsbygdsperspektiven.⁹

I Tillväxtverkets sammanställning av statliga myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet och arbetet med att utveckla Sveriges landsbygder 2020 noterade vi att fler myndigheter än tidigare uttryckte en ambition om att vilja stärka territoriella perspektiv i sin verksamhet, både sina regionala perspektiv och landsbygdsperspektiv.¹⁰ Tyvärr är det inte möjligt att, utifrån den begränsade redovisningen myndigheterna har gjort i sin årsredovisning, dra några slutsatser kring huruvida myndigheterna har verkställt sina ambitioner om att stärka de territoriella perspektiven i verksamheten.

Vi kan konstatera att inte särskilt många myndigheter i sina redovisningar för 2022 explicit reflekterar kring hur de beaktar territoriella perspektiv i sin verksamhet. Detta kan emellertid återigen ha att göra med det begränsade utrymme som årsredovisningen utgör för myndigheternas redovisningar. Däremot nämner ett flertal myndigheter exempel på arbete där Tillväxtverket kan utläsa att myndigheterna på olika sätt beaktar geografiska perspektiv. Av informationen i redovisningarna att döma beaktar myndigheterna territoriella perspektiv på i stort sett fyra olika sätt:

⁹ [Metodstöd för livskraftiga landsbygder - Tillväxtverket \(tillvaxtverket.se\)](#)

¹⁰ *Statliga myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet och arbetet att utveckla Sveriges landsbygder – Sammanställning av redovisningar från statliga myndigheter som har i uppdrag att åiterrapportera sin medverkan i det regionala tillväxtarbetet, Tillväxtverket, 2021*

- 1) Vid framtagande av analyser och prognoser, för att möjliggöra för andra att i sin tur kunna anpassa insatser efter rådande tillstånd i den aktuella geografin.
- 2) Genom att anpassa insatserna baserat på en plats skiftande förutsättningar inom ramen för enskilda uppdrag eller insatser.
- 3) Att genom sin organisatoriska struktur och myndighetens uppdrag redan ha en tydlig regional koppling och förankring.
- 4) Genom att integrera synsättet i de interna strukturerna inom myndigheten och på så sätt låta det territoriella perspektivet präglade myndighetens samtliga verksamhetsområden.

Territoriella perspektiv vid framtagande av analyser och prognoser

Arbetsförmedlingen beskriver att ett viktigt bidrag från myndigheten i det regionala utvecklingsarbetet är det kunskapsunderlag som myndigheten tar fram för att beskriva och analysera de regionala arbetsmarknaderna. Arbetsförmedlingen har breddat arbetet med det regionala kompetensförsörjningsarbetet genom ytterligare regionala prognoser och analyser under de senaste åren. Under 2022 har myndigheten även presenterat nya regionala yrkesprognoser, en viktig källa till kunskap om de regionala arbetsmarknaderna för många regionala aktörer. Från och med 2022 presenteras även arbetsmarknadsstatistik på kommunal- och länsnivå en gång per kvartal.

Myndigheten för yrkeshögskolan redovisar att de publicerar statistik över utbudet av utbildningar inom sitt ansvarsområde baserat på utbildningarnas lokalisering både utifrån län och funktionell analysregion. Informationen anges kunna vara ett stöd till regionerna i deras strategiska arbete med kompetensförsörjning, som är en del i arbetet med både regional utveckling och att landsbygder får tillgång till rätt kompetens. Vidare beskriver Myndigheten för yrkeshögskolan att de under året har samarbetat med en arbetsgrupp bestående av representanter från regionalt utvecklingsansvariga för att gemensamt utveckla modellen för informationsinhämtning som rör regional efterfrågan. Myndigheten anger att förhoppningen är att det nya arbetssättet ska bidra till mer träffsäker och förankrad information från regionerna om deras kompetensbehov.

Territoriella perspektiv inom ramen för enskilda uppdrag eller insatser

Skolverket redovisar att de har anpassat sin verksamhet till ett regionalt perspektiv under 2022, bland annat genom arbetet med att etablera regionala kontor och genomföra kvalitetsdialoger inom uppdraget om Insatser för ökad kvalitet och likvärdighet. *Filminstitutet* redovisar att det treåriga krisstödet Talent to Watch under pandemin konstruerades i dialog med de regionala filmverksamheterna i olika nivåer för att ta hänsyn till olika regionala förutsättningar. *Riksantikvarieämbetet* beskriver att myndigheten identifierar och

hanterar målkonflikter och samordningsvinster i relation till andra samhällsmål och territoriella förutsättningar. Riksantikvarieämbetet menar att kunskap om lokala förhållanden är ett grundläggande perspektiv i allt kulturmiljöarbete.

Myndigheten för yrkeshögskolan redovisar flera exempel på hur myndigheten beaktar territoriella perspektiv i enskilda insatser. Till exempel tar myndigheten hänsyn till om en utbildning har en lämplig regional eller nationell placering utifrån arbetslivets behov vid prövning av ansökningar om yrkeshögskoleutbildningar.

Kulturrådet redovisar att mandatet att fördela Kulturrådets ordinarie bidrag i hög grad har regionaliserats och att den regionala nivån kan använda statliga medel på ett sätt som är anpassat till regionala förutsättningar och territoriella perspektiv.

Myndigheter som genom sin organisatoriska struktur och sitt uppdrag har en regional koppling och förankring

Både *Trafikverket* och *Arbetsförmedlingen* är exempel på myndigheter som har regional närvaro i hela landet. Trafikverket redovisar att nästan allt myndigheten gör har en geografisk prägel, med förankring i en eller flera regioner. Trafikverket skriver att de tar hänsyn till inte bara regionala och lokala behov, utan även nationella och internationella behov.

Myndigheter som integrerar territoriella perspektiv i de interna strukturerna inom myndigheten

Myndigheten för yrkeshögskolan har tagit fram en inriktning för arbetet med regional utveckling och landsbygdsutveckling. Inriktningen konkretiserar hur myndigheten ska arbeta med regional utveckling och landsbygdsutveckling och ska fungera som ett stöd vid planering och uppföljning av insatser inom alla verksamhetsområden i myndigheten. En utförligare beskrivning av detta arbete återfinns i figur 1 nedan.

Även *Livsmedelsverket* redovisar att myndigheten under året har sett över de interna processerna för konsekvensbedömningar avseende hållbarhet, där en aspekt är att bedöma om ett visst beslut kommer att påverka människors möjlighet att leva och verka på landsbygden. Den nya rutinen kommer enligt Livsmedelsverket att prövas och utvärderas under 2023.

Boverket nämner att myndigheten har deltagit i och samverkat med Landsbygdslabbet som etablerades av Tillväxtverket 2020. Landsbygdslabbet resultat, det samlade metodstödet för stärkta landsbygdsperspektiv, presenterades senare vid en intern föreläsning på Boverket. Boverket redovisar att internt har flera verksamheter valt att prova olika verktyg för stärkta landsbygdsperspektiv och anger att dessa i stort har fungerat väl för att få mer fokus på landsbygdsfrågor inom myndigheten.

Energimyndigheten rapporterar att myndigheten har bidragit till att utveckla verktyg och metoder för att integrera landsbygdsfrågorna i uppföljning, analyser, beslutsprocesser och kommunikation. Detta handlar om det myndighetsgemensamma arbetet med metodutveckling för stärkta landsbygdsperspektiv via det tidigare nämnda Landsbygdslabbet.

Figur 1 Myndigheten för yrkeshögskolans strategiska inriktning för arbetet med regional utveckling och landsbygdsutveckling

Myndigheten för yrkeshögskolan redovisar att de under 2022 har tagit fram en inriktning för arbetet med regional utveckling och landsbygdsutveckling. Syftet är att förstärka arbetet med regional utveckling och landsbygdsutveckling och integrera perspektivet i hela myndighetens verksamhet.

I samband med framtagandet av inriktningen har Myndigheten för yrkeshögskolan gjort en kartläggning av vad som redan görs på myndigheten för att bidra till de två politikområdena. I kartläggningen identifierades även utmaningar kopplade till myndighetens arbete med regional utveckling och landsbygdsutveckling.

Inriktningen konkretiserar hur myndigheten ska arbeta med de två politikområdena och ska fungera som ett stöd vid planering och uppföljning av insatser inom alla verksamhetsområden. Fyra områden identifierades, där det finns särskilt behov att tydliggöra hur myndigheten kan bidra till regional utveckling och landsbygdsutveckling och att integrera perspektivet:

- 1) I hela myndighetens verksamhet.
- 2) I arbetet med att tillgängliggöra utbildningar där det behövs.
- 3) I arbetet med omställning mot ett mer ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart samhälle.
- 4) I arbetet med statistik, analys och prognos.

Gemensamt för de fyra områdena är att ett geografiskt perspektiv ska genomsyra samtliga. Under 2023 kommer Myndigheten för yrkeshögskolan arbeta vidare med att tillämpa inriktningen på myndigheten.

4.1 Reflektioner

Det är svårt att dra några slutsatser givet det begränsade underlaget som myndigheterna redovisar. Tillväxtverket kan dock konstatera att utsträckningen i vilken myndigheterna beaktar territoriella perspektiv

ser ut att skilja sig åt. Endast ett fåtal verkar ha integrerat territoriella perspektiv i de interna strukturerna inom myndigheten. Det är Tillväxtverkets uppfattning att vissa myndigheter skulle behöva ytterligare stöttning i hur, var, när och varför territoriella perspektiv bör beaktas. Detta ligger i linje med slutsatserna i Tillväxtverkets kunskapsrapport *Hur syns landsbygder i myndigheters verksamhet* från 2022.¹¹

¹¹ [Hur syns landsbygder i myndigheters verksamhet? - Tillväxtverket \(tillvaxtverket.se\)](https://www.tillvaxtverket.se/om-tillvaxtverket/kunskapsrapport-hur-syns-landsbygder-i-myndigheters-verksamhet).

5 Dialog och samverkan med regioner och länsstyrelser

Regeringen konstaterar i den nationella strategin att samverkan mellan en bredd av aktörer med olika kompetens och inflytande är en förutsättning för att ta vara på de möjligheter som medförs av de samhällsförändringar som Sverige står inför. Detta eftersom den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken är tvärsektoriella politikområden som genomförs i ett flernivåsystem. Samverkan mellan statliga myndigheter såväl som mellan statliga myndigheter, regioner och kommuner anges således vara avgörande för att nå målet för den regionala utvecklingspolitiken. Tillväxtverkets anvisningar för åiterrapporteringen inkluderar därför frågor om hur dialog och samverkan med regioner och länsstyrelser sker samt utmaningar respektive framgångsfaktorer med flernivåsamverkan.

I Tillväxtverkets sammanställning av myndigheternas bidrag till genomförandet av de två politikområdena 2020 kunde vi konstatera att samtliga myndigheter angav att någon form av dialog hade förts med regionerna. I vissa fall handlade det om ett fåtal regioner i enskilda frågor. Ungefär hälften av myndigheterna beskrev att de förde en kontinuerlig dialog med samtliga eller ett flertal regioner. Andra beskrev att de förde dialog med regionerna i enskilda uppdrag. De senare angav att samverkan främst sker genom andra aktörer och deras nätverk eller samverkansstrukturer. Myndigheterna som verkar inom områdena kompetensförsörjning, fysisk och digital infrastruktur, kultur och ungdoms- och civilsamhällesfrågor beskrev att de har en särskild struktur inom myndigheten för dialog med regionerna.

Drygt hälften av myndigheterna angav att de samverkar med länsstyrelserna i någon form. Myndigheterna angav dock framför allt andra statliga myndigheter som viktigaste samarbetspartner, oftast myndigheter som verkar inom samma eller närliggande politikområde som de själva.

5.1 Former för dialog och samverkan med regioner och länsstyrelser

Utifrån myndigheternas åiterrapporteringar enligt regleringsbrev 2022 kan Tillväxtverket återigen konstatera att samtliga myndigheter beskriver att någon form av dialog har förts med regioner och länsstyrelser, vissa mer systematiskt än andra. Det går dock inte att göra några direkta jämförelser med resultatet från 2020 års sammanställning, mot bakgrund av det begränsade utrymmet i årsredovisningarna för myndigheterna att redovisa sitt arbete. Det går inte att utesluta att information om myndigheternas samverkansarbete har uteblivit på grund av platsbrist snarare än brist på att samverkan faktiskt sker.

Flera myndigheter redovisar att de använder olika nätverk som plattformar för dialog och samverkan med regioner eller länsstyrelser, och ibland även kommuner. Andra erbjuder eller har överenskommelser med regioner gällande samverkan. Inom några strategiska områden finns dessutom exempel på formella och etablerade samverkansstrukturer, till exempel inom stadsplanering (Rådet för hållbara städer), kulturpolitiken (kultursamverkansmodellen) och kompetensförsörjning. Andra myndigheter och inom andra områden bedriver samverkan med regioner eller länsstyrelser mer situationsanpassat.

Nätverk

Flera myndigheter redovisar att samverkan eller kontakt med regioner, länsstyrelser och i vissa fall kommuner, sker genom olika etablerade nätverk. *Vinnova* till exempel, beskriver att myndigheten har en återkommande dialog med regionerna i deras roll som utvecklingsansvariga, primärt genom det så kallade RND-FoI-nätverket (Regional Nationell Dialog om Forskning och Innovation) där regionernas innovationsstrategier ingår. Vidare deltar *Vinnova* både i styrelsen och medlemsgruppen för plattformen Reglab, som ytterligare ett sätt att upprätthålla dialogen med regionerna, samt bidrar till finansieringen av verksamheten.

Energimyndigheten redovisar att de genom sina nätverk tillhandahåller information och kunskap om energifrågor för regioner, länsstyrelser och kommuner, vilket anges bidra till bättre förståelse om utmaningarna på området. Länsstyrelserna och regionerna har under året fått erbjudande att få ta del av Energimyndighetens sakkunskap när de tar fram regionala planer och strategier.

Riksantikvarieämbetet redovisar att samverkan med länsstyrelserna i första hand sker inom ramen för länsstyrelsernas gemensamma nätverk för kulturmiljöfrågor, Kulturmiljöforum. Vidare ger Riksantikvarieämbetet exempel på ett utvecklingsarbete för samverkan med regionerna som påbörjades 2021. Se Figur 2 nedan för mer information om detta.

Filminstitutet beskriver att dialog förs inom ramen för intresseorganisationen Filmregionerna, som samlar de 19 regionala filmverksamheterna. Under 2022 bjöd Filminstitutet in till fem regionala nätverksträffar för denna målgrupp, med olika teman.

Svenska ESF-rådet redovisar att myndigheten ser samarbetet med regioner som avgörande för att kunna genomföra programmen för Socialfonden. God dialog och samverkan säkerställer att utlysningar av projektmedel ligger i linje med regionala utvecklingsstrategier, vilket skapar förutsättningar för implementering och tillvaratagande av projektresultat. Utöver samverkan som sker mellan Svenska ESF-rådet och regioner och länsstyrelser inom strukturfondspartnerskapen medverkar myndigheten i flera regionala samverkansgrupper. Svenska ESF-rådet deltar på regional nivå i kompetensförsörjningsarbetet

genom deltagande i nätverk. Det finns även löpande dialog mellan regionalt utvecklingsansvariga och kontaktpersoner på regionkontoren.

Figur 2 Riksantikvarieämbetets strategiska arbete för att nå ut till regionerna

Riksantikvarieämbetet har konstaterat att det finns ett behov av att närma sig regionerna, vilka spelar en viktig roll i de frågor som myndigheten arbetar med, såsom kulturarv, platsutveckling och bidrag till regionala muséer. Riksantikvarieämbetet har därför gjort en kartläggning av samtliga regioner, där regionala kulturchefer och kulturstrategier intervjuades angående deras syn på Riksantikvarieämbetets uppdrag, vilka frågor de brottas med och vilka behov de har i sitt arbete. Resultatet av intervjuerna ligger till grund för det utvecklingsarbete som nu pågår på myndigheten. Ett arbete som syftar till att lägga en fördjupad grund för det långsiktiga arbetet med regionerna där man vill identifiera gemensamma frågeställningar inom det regionala utvecklingsuppdraget.

Särskild överenskommelse

Några myndigheter redovisar att de erbjuder eller har överenskommelser med regioner gällande samverkan. *Trafikverket* är en av dessa, som skriver att myndigheten erbjuder kommuner och regioner en skriftlig överenskommelse om samverkan, vilket syftar till att skapa samsyn om förväntningar och struktur för samverkan. *Trafikverket* beskriver vidare att myndigheten har en stark regional och lokal förankring och samverkar med regioner och kommuner i tidiga och strategiska skeden. *Trafikverkets* roll anges ofta bli att bistå regionerna med underlag som de behöver i beredningen av sina frågor. En del av denna dialog förs i ett nationellt nätverk för samverkan med regionala kommunikationsexperter, men i huvudsak sker dialogen på regional nivå i *Trafikverket*, med löpande kontakter gentemot regionerna. *Trafikverket* beskriver också ett internt utvecklingsprojekt som genomfördes under 2021 på myndigheten; "Att möta regioner". Projektets resultat anges ha fastställts genom en uppdatering av rutinen "Etablera samverkan".

Riksarkivet beskriver att myndigheten har överenskommelser med två regioner om regionalt samarbete och erfarenhetsutbyte; Region Skåne och Region Västra Götaland. Därutöver redovisar *Riksarkivet* även andra exempel på samarbeten tillsammans med enskilda regioner om specifika frågor, till exempel kulturarvsinstitutioner (Region Västernorrland), dokumentationsprojekt om frikyrkor (Region Gotland) och kursen "Att forska i historiska arkiv" (Region Östergötland).

Arbetsförmedlingen redovisar att myndighetens regionala verksamheter samverkar och för dialog med kommuner, regioner och länsstyrelser, men att detta sker i varierande utsträckning. I vissa fall

finns överenskommelser för arbete med kompetensförsörjning. Ett exempel som nämns är upprättandet av branschforum tillsammans med regionerna, i syfte att stärka arbetet med landsbygdens kompetensförsörjning kopplat till specifika branscher i ett enskilt län.

Rådet för hållbara städer

Rådet för hållbara städer är ett myndighetssamarbete som ska stärka kommunernas förutsättningar att utveckla levande och hållbara städer och samhällen.¹² I mars 2022 fick rådet ett förlängt och ändrat uppdrag till år 2030. Rådet ska bland annat stödja kommuner som berörs av större industrietableringar och industriexpansioner i Norrbottens och Västerbottens län. *Energimyndigheten, Naturvårdsverket, Trafikverket* och *Vinnova* nämner i sin redovisning arbetet inom Rådet för hållbara städer som ett exempel på hur de samverkar med andra statliga myndigheter och regional och lokal nivå.

Samverkan inom kulturpolitiken

Inom det kulturpolitiska området anger *Kulturrådet, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet* och *Filminstitutet* att kontakten med regionerna framför allt sker inom ramen för kultursamverkansmodellen. Samverkansrådet i kultursamverkansmodellen samordnar de statliga perspektiven och värnar de nationella kulturpolitiska målen inom modellen.

Kulturrådet redovisar att myndigheten träffar varje region inom kultursamverkansmodellen för dialog och avstämning om den regionala kulturverksamheten minst två gånger per år. Utöver dessa dialoger anordnar Kulturrådet i samverkan med samverkansrådet årligen två rundabordsamtal och en större samverkanskonferens.

Riksantikvarieämbetet påtalar att samverkan och samordning skulle behöva stärkas mellan nationella myndigheter med bäring på kulturarvsfrågor och regioner, länsstyrelser och regionala museum inom kultursamverkansmodellen för att kulturarvsfrågorna ska få ett ökat genomslag i den regionala utvecklingen.

Kompetensförsörjning

Inom ramen för kompetensförsörjningsområdet beskriver *Myndigheten för yrkeshögskolan* att samverkan sker med Arbetsförmedlingen, Folkbildningsrådet, Skolverket, Svenska ESF-rådet, Tillväxtverket, Universitets- och högskolerådet samt

¹² Myndigheterna som ingår är Boverket, Folkhälsomyndigheten, Formas, Myndigheten för delaktighet, Naturvårdsverket, ArkDes, Energimyndigheten, Tillväxtverket, Trafikverket, Vinnova, Riksantikvarieämbetet och Statens konstråd, plus representanter för länsstyrelserna och kommunerna.

Universitetskanslersämbetet sedan 2019, i syfte att skapa en gemensam agenda kring kompetensförsörjningsfrågor. Under 2022 har samverkan formaliserats genom förändrade instruktioner eller regleringsbrev för de medverkande myndigheterna. Myndigheten för yrkeshögskolan skriver vidare att kommunikationen med regionerna och arbetet med att hålla dem informerade om myndighetens verksamhet är en viktig insats eftersom regionerna har det övergripande kompetensförsörjningsansvaret. Ett exempel som anges där samarbete sker är uppdraget om att stödja och utveckla effektiva strukturer för validering på regional nivå, som genomförs tillsammans med Tillväxtverket.

Peer reviews med regionerna

Ett antal av myndigheterna har deltagit vid tillfällena för så kallade "peer reviews" tillsammans med regionerna inom ramen för Tillväxtverkets uppdrag *Vägar till hållbar utveckling*¹³. Uppdraget handlar om att utveckla och stärka arbetet med hållbar utveckling inom det regionala tillväxtarbetet, inklusive sammanhållningspolitiken. Ett antal statliga myndigheter är utpekade i uppdraget som viktiga parter att föra dialog med. I syfte att stärka regionerna i deras arbete med hållbar regional utveckling och samtidigt öka myndigheternas kunskap om de regionala aktörernas utmaningar har Tillväxtverket arrangerat tillfällena för konkret dialog mellan myndigheterna och en region i taget. Regionerna har själva fått ringa in frågeställningen som de vill diskutera. *Energimyndigheten* är en av myndigheterna som anger att de har deltagit vid fyra tillfällena. Även *Jämställdhetsmyndigheten* redovisar att dialog med regionerna främst har skett genom dessa peer reviews. Ytterligare exempel på myndigheter som har ingått i den utpekade "myndighetsgruppen" är Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Jordbruksverket, Vinnova och Kulturrådet.

Situationsanpassad samverkan

Några myndigheter redovisar att samverkan och dialog sker med regioner, länsstyrelser och i vissa fall kommuner mer eller mindre regelbundet och situationsanpassat. *Post- och telestyrelsen* är ett sådant exempel, som kort och gott beskriver att myndigheten samverkar och för dialog med regioner, länsstyrelser och kommuner och därmed säkerställer att myndigheten inhämtar perspektiv och synpunkter från regionerna i olika sakfrågor. Post- och telestyrelsen skriver också att myndigheten samverkar med regionerna kopplat till

¹³ Uppdrag att utveckla och stärka arbetet med hållbar utveckling inom det regionala tillväxtarbetet, Näringsdepartementet (N2019/02162/RTL)

täcknings- och utbyggnadskravet i 900 MHz-bandet samt ger stöd till de regionala bredbandskoordinatorerna.

Boverket redovisar att de under året har genomfört ett antal strategiska utvecklingsmöten, besöksresor till utvalda län, för att träffa representanter från länsstyrelser, regioner och kommuner.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) redovisar att de tar kontakter på regional och lokal nivå i olika omfattning vid kartläggningsinsatser, beroende på vad som ska göras. SGU bedömer dock att myndigheten behöver fortsätta utveckla kontakter med kommuner, regioner, länsstyrelser och lokala medier för att underlätta att informationen når ut och sprids.

Livsmedelsverket redovisar att myndigheten är sektorsansvarig myndighet för beredskapssektorn livsmedelsförsörjning och dricksvatten och har bland annat i uppgift att ge stöd och råd till kommuner, regioner och länsstyrelser för att öka förmågan att upprätthålla dricksvatten- och livsmedelsförsörjningen på lokal och regional nivå. Livsmedelsverket har därför regelbundna dialoger med länsstyrelserna i olika sammanhang.

Sametinget redovisar att de har regelbunden dialog och samverkan främst med de regioner och länsstyrelser som ligger inom det traditionella samiska området som utgör Sápmi. Verksamhetsområdet är till största delen knutet till rennäring- och språkområdena, vilket anges innebära att arbetet genomförs inom sex regioner, fyra länsstyrelser samt de 25 kommuner som ingår i förvaltningsområdet för de samiska språken.

5.2 Utmaningar respektive framgångsfaktorer för samverkan med regioner och länsstyrelser

I anvisningarna ombes myndigheterna reflektera kring vilka utmaningar respektive framgångsfaktorer de upplever gällande samverkan med regioner och länsstyrelser. Majoriteten av myndigheterna beskriver inga sådana utmaningar eller framgångsfaktorer. *Vinnova* däremot beskriver att en av de största utmaningarna för en mer djupgående dialog med regioner är arbetsbelastningen – att det är tidskrävande att organisera dialoger med 21 regioner som leder till handling och förändring. Även *Sametinget* redovisar att arbetet med samverkan och dialog ställer stora ekonomiska och personella krav på myndigheten. Vidare beskriver *Sametinget* att framgångsfaktorer inkluderar struktur, regelbundenhet och förutsägbarhet i kontakterna, vilket dock anges vara en utmaning att genomföra i praktiken då geografin i Sápmi är vidsträckt och varierande. *Jämställdhetsmyndigheten* anger att det är en utmaning att stödja och följa regionernas arbete med jämställdhetsintegrering. *Trafikverket* framställer att en utmaning

ligger i att hitta utrymme för dialog där förväntningar och arbetsätt kan diskuteras.

6 Länsstyrelsernas bidrag till den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken

I likhet med övriga statliga myndigheter i denna sammanställning ska länsstyrelserna enligt uppdrag i regleringsbrev för 2022 redovisa hur myndigheterna har bidragit till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken. Länsstyrelserna ska även redovisa inom vilka områden samverkan och gemensam finansiering av insatser, inklusive samverkan över lands- och länsgränser, har skett under året med regionerna och Gotlands kommun. Länsstyrelserna ska också redovisa vilka resultat som samverkan har medfört eller förväntas medföra.

I denna rapport fokuserar vi på länsstyrelsernas redovisningar av bidrag till de två politikområdena. En sammanställning av länsstyrelsernas redovisning av samverkan och gemensam finansiering av insatser, samt vilka resultat samverkan har medfört inkluderas i stället i Tillväxtverkets rapport *Regionalt utvecklingsarbete 2022*.

Länsstyrelsernas bidrag till genomförandet av de två politikområdena redovisas separat eftersom deras verksamhet skiljer sig från övriga statliga myndigheter, i bemärkelsen att de har länet och inte ett specifikt sakområde som organisatorisk utgångspunkt.

I regleringsbrevet 2020 fick länsstyrelserna för första gången i uppdrag av regeringen att redovisa hur de bidrar till målen för den sammanhållna landsbygdspolitiken. Med uppehåll under 2021 återkom uppdraget alltså 2022, denna gång inklusive både den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. I uppdraget ingår inget om att redovisa arbetets koppling till politikens mål.

6.1 Övergripande om länsstyrelsernas redovisningar

Länsstyrelsernas redovisningar av bidrag till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken framgår i avsnitt *Regional tillväxt och infrastrukturplanering*, uppdrag 1C3 *Regional utvecklingspolitik och den sammanhållna landsbygdspolitiken* i årsredovisningen.

Rapporteringarna varierar stort mellan länsstyrelserna. Endast ungefär hälften inkluderar en separat rubrik i sin årsredovisning som behandlar bidrag till den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. Ett flertal länsstyrelser refererar enbart till landsbygdspolitiken i sin redovisning. Endast ett fåtal länsstyrelser gör en koppling mellan sitt arbete med regional utveckling och landsbygdsutveckling och politikområdenas målsättningar på nationell nivå. Några av länsstyrelserna använder Tillväxtverkets anvisningar vid redovisningen av sina bidrag till politikområdena. Dessa

länsstyrelser belyser på ett tydligare sätt kopplingen mellan myndighetens verksamhet och den nationella strategin och landsbygdspolitikens delmål.

Likt upplägget i avsnitt 3 om övriga myndigheters redovisningar har vi försökt kategorisera länsstyrelsernas insatser enligt de strategiska områdena i den nationella strategin samt landsbygdspolitikens delmål. Bland de länsstyrelser som inte redovisar sina bidrag till politikområdena under en särskild rubrik har vi försökt hitta exempel på andra ställen i avsnittet *Regional tillväxt och infrastrukturplanering*. Eftersom ett flertal länsstyrelser endast resonerar specifikt kring sina bidrag till genomförandet av landsbygdspolitiken har vi delat upp redovisningarna enligt landsbygdspolitikens delmål å ena sidan, och den nationella strategins strategiska områden å den andra sidan.

Det bör noteras att länsstyrelserna arbetar med regional utveckling och landsbygdsutveckling på flera sätt och inom en rad olika områden, vilket flera länsstyrelser också påpekar i sin redovisning. Mycket av denna verksamhet återfinns i andra avsnitt i årsredovisningen än *Regional tillväxt och infrastrukturplanering*, till exempel *Areella näringar*, *Hållbar samhällsplanering och boende*, *Kulturmiljö*, *Folkhälsa* och *Naturvård*. Det har dock inte varit möjligt för Tillväxtverket att genomsöka respektive länsstyrelses hela årsredovisning efter lämpliga insatser inom ramen för detta uppdrag.

I vår sammanställning inkluderar vi endast ett axplock av exempel på länsstyrelsernas insatser inom ramen för respektive område. För en fullständig bild av länsstyrelsernas arbete hänvisar vi till respektive länsstyrelses årsredovisning.

6.2 Den sammanhållna landsbygdspolitiken

Nedan redovisas exempel på insatser från länsstyrelserna som kan kopplas till det övergripande målet för den sammanhållna landsbygdspolitiken om livskraftiga landsbygder med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet.

Länsstyrelsen i Jönköping menar att landsbygden bidrar till en positiv utveckling av länets ekonomi. Därför arbetar man på olika sätt med målet att långsiktigt och hållbart stärka de goda förutsättningarna för företagsamhet och sysselsättning i länet. Landsbygderna bidrar till att stärka länets konkurrenskraft i en utveckling mot en cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi och till ett hållbart nyttjande av naturresurserna samt till att relevanta miljö kvalitetsmål uppnås menar myndigheten.

Länsstyrelsen i Jönköping arbetar också med en målbild för likvärdiga förutsättningar för människor att arbeta, bo och leva i landsbygderna. De senaste årens händelser som pandemi, torka, energikris och det säkerhetspolitiska läget har gjort organisationen medveten om hur

viktigt det är med en lokal livsmedelsproduktion för att öka försörjningsförmågan och ha beredskap för olika kriser som kan uppstå.

Länsstyrelsen i Västerbotten redovisar att man arbetar för hållbar tillväxt i hela länet. Myndigheten har ambitionen att integrera landsbygdsfrågorna och de regionala utvecklingsfrågorna i hela myndighetens verksamhet. Västerbotten utgörs till stor del av landsbygder vilket skapar en naturlig grund för ett stort landsbygdsfokus i det regionala utvecklingsarbetet enligt länsstyrelsen.

På grund av att kustlandet i Västerbotten befinner sig i en kraftfull omställningsvåg där intresset är riktat mot tillväxtområdena ser Länsstyrelsen som sin roll att aktivera inlandet och frågan om hur tillväxten som sker längs kusten kan komma att gagna hela länets utveckling.

Landshövdingen i Västerbotten har bildat en expertgrupp för landsbygdsfrågor. Detta framhålls som ett exempel på kunskapsbyggande, där representanter från forskarsamhället, kommuner, den ideella sektorn, politiska företrädare, branschorganisationer bjuds in för att behandla frågor som rör landsbygd och landsbygdsutveckling kopplat till Länsstyrelsens uppdrag, och för att främja samverkan mellan kommuner, regioner, statliga myndigheter och andra aktörer i länet.

Länsstyrelsen i Örebro har sedan 2019 lyft arbetet med landsbygdens utveckling till ett prioriterat strategiskt område med tvärsektoriellt helhetsgrepp. Under det gemensamma paraplyet landsbygdsutveckling arbetar länsstyrelsen tillsammans med andra med bland annat livsmedelsstrategin och skogsprogrammet. Andra verksamhetsområden som ingår i det strategiska området är natur- och kulturturism samt jordbruksmarkens värde.

6.2.1 Delmål - Hållbar tillväxt

Landsbygdernas förmåga att ta till vara förutsättningarna för företagsamhet och sysselsättning är långsiktigt hållbar, samtidigt som miljömålen nås. Landsbygderna bidrar till en positiv utveckling av Sveriges ekonomi.

Länsstyrelsen i Blekinge redovisar att när det gäller målet om hållbar tillväxt hanterar organisationen flera ekonomiska stöd för att skapa goda förutsättningar för en livskraftig landsbygd. Bidragen syftar till stärkt företagande, minskad sårbarhet och fler arbetstillfällen. Länsstyrelsen erbjuder rådgivning, erfarenhetsutbyte och andra möjligheter för att stötta ett hållbart företagande. Insatserna bedöms bidra till ett öppet natur- och kulturlandskap och till en levande landsbygd.

Enligt *Länsstyrelsen i Skåne* är insatser inom landsbygdsprogrammets projekt- och företagsstöd, tillsammans med Klimatklivet, de viktigaste

stimulansverktygen i arbetet med en sammanhållen landsbygdspolitik. Det strategiska arbetet utvecklas genom verksamhetsövergripande dialog, såväl internt på Länsstyrelsen som med externa utvecklingsaktörer. Det gemensamma målet är att främja sysselsättning, öka eller bibehålla tillgången på service på landsbygden, öka den cirkulära och biobaserade ekonomin samt öka landsbygdsföretagares konkurrenskraft.

Under 2022 har *Länsstyrelsen i Örebro* och Regionen tillsammans med projektägaren Örebro kommun utgjort en arbetsgrupp för att ta fram en gemensam strategi för Hjälmarens. Under året har arbetsgruppen arrangerat en workshop med alla berörda kommuner, länsstyrelser, regioner och destinationsutvecklare för att få inspel till strategin. Parallellt har arbetsgruppen jobbat med att ta fram ett förslag på en långsiktig organisation som kan jobba med att utveckla hela Hjälmarens och områdena runt omkring redovisar länsstyrelsen.

Länsstyrelsen i Örebro har även bjudit in till möten med regionala företrädare för kommuner, regioner och länsstyrelser som gränsar till Tiveden. Nationalparken ligger främst i en liten kommun, Laxå, men flera andra kringliggande kommuner berörs av besökarna. För de närboende finns utmaningar med ett högt besöksstryck under sommarmånaderna som kan medföra felparkeringar, trafikstörningar och nedskräpning. Samtidigt gynnas många lokala företag av besökarna, som bidrar till tillväxt i flera kommuner. Länsstyrelsen arbetar nu med att färdigställa en gemensam målbild och långsiktiga möjligheter för en gemensam samordnare.

Länsstyrelsen i Värmland menar att projekt finansierade med 1:1 medel har bidragit till att utveckla och växla upp arbetet inom flera av myndighetens verksamhetsområden, såsom klimatanpassning, kulturmiljö, bredbandsfrämjande och landsbygdsutveckling. Länsstyrelsens projektverksamhet inom såväl miljö och klimatanpassning som landsbygdsutveckling bedöms ha bidragit till att stärka arbetet utöver vad som hade varit genomförbart i ordinarie verksamhet.

6.2.2 Delmål - Cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi och hållbart utnyttjande av naturresurser.

Landsbygderna bidrar till att stärka Sveriges konkurrenskraft i en utveckling mot en cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi och till ett hållbart nyttjande av naturresurserna samt till relevanta miljö kvalitetsmål uppfylls.

Länsstyrelsen i Jönköping redovisar att när det gäller målet om cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi och hållbart utnyttjande av naturresurser är arbetet för en hållbar livsmedelsproduktion centralt. Det handlar om att säkerställa att konsumenterna får säkra livsmedel som är producerade och hanterade på ett acceptabelt sätt. Med hjälp av tillsyn i dialog, rådgivning och kompetensutvecklingsinsatser samt

stödmöjligheter kan Länsstyrelsen bidra till att öka måluppfyllelsen av miljömålen, säkra fortsatt god och hållbar livsmedelsproduktion, minska energianvändningen inom jordbruket samt öka innovationstakten inom jordbruket.

6.2.3 Delmål - Attraktiva livsmiljöer i Sveriges landsbygder

Likvärdiga förutsättningar för människor att arbeta, bo och leva i landsbygderna.

Länsstyrelsen i Gävleborg redovisar att flera uppdrag har påverkat förutsättningarna på landsbygden genom det utvecklingsarbete som skett inom landsbygdsprogrammet och jordbruksstöden men även inom havs- och fiskeriprogrammet och bygdemedelshanteringen. Arbetet inom ramen för Livsmedelsstrategin och Skogsprogrammet har varit pådrivande i arbetet med att nå målen för den sammanhållna landsbygdspolitiken menar länsstyrelsen i Gävleborg.

Länsstyrelsen i Jönköping beskriver att man verkar för målet om attraktiva livsmiljöer löpande genom arbetet med kompetensutveckling inom lantbruk, turism, livsmedelsproduktion och företagande. Genom stöden inom landsbygdsprogrammet bidras det till ökade förutsättningar för attraktiva livsmiljöer. För att säkra en hållbar tillväxt och utveckling krävs också en grundläggande infrastruktur och samhällsservice som gör det attraktivt att verka, leva och bo i hela länet menar myndigheten. Stödet till kommersiell service har bidragit till att behålla service genom livsmedelsaffärer och drivmedelsstationer på landsbygden och i flera fall möjliggöra ett fortsatt boende och företagande enligt länsstyrelsen.

Länsstyrelsen i Jönköping bedömer vidare att integreringsarbetet är en framgångsfaktor för en fortsatt livskraftig landsbygd. Att förenkla för företag är en viktig utgångspunkt för länets företag och deras kontakter med myndigheten. Att även verka för jämställdhet, delaktighet och ökad tillgänglighet på landsbygden är betydelsefulla faktorer för att möta vissa av de utmaningar som finns på landsbygden kopplat till attraktiv livsmiljö, ökade affärsmöjligheter och en heltäckande digital infrastruktur anser myndigheten.

Länsstyrelsen i Södermanland bedriver tillsammans med Region Sörmland "Landsbygdsforum för landsbygdsutvecklingsfrågor". Syftet är att dra lärdomar av varandras arbete och hitta samarbetsmöjligheter kring landsbygdsfrågor som går utanför de kommunala administrativa gränserna. Inom ramen för detta har det påbörjats ett projekt för att inventera ödehus i länet och på så sätt möjliggöra matchning för att etablera nya boenden på landsbygden. Projektet är begränsat till de kommuner som ligger längre från Stockholm och har lägre inflyttning.

6.3 Den regionala utvecklingspolitiken

Några länsstyrelser redovisar exempel på åtgärder som har vidtagits för att komma framåt i det generella arbetet med den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. Ett exempel är *Länsstyrelsen i Stockholm*, som i syfte att synliggöra Länsstyrelsens roll i genomförandet av utvecklings- och landsbygdspolitiken har initierat framtagande av Länsstyrelsens tillväxtportfölj. Portföljen tar avstamp i kommunernas styrdokument inom tillväxt, näringsliv, landsbygds- och skärgårdsutveckling samt länets förutsättningar och aktuella utmaningar. Länsstyrelsen i Stockholm bedömer att portföljen på sikt kommer bidra till att förverkliga de nationella målen för regional utveckling och en sammanhållen landsbygdspolitik. Ett annat exempel är *Länsstyrelsen i Blekinge*, som har inrättat ett forum där regionen, kommunerna eller andra aktörer i länet kan boka in tid för att diskutera olika utvecklingsfrågor och snabbt få råd och synpunkter att ta med sig i sin planering. Forumet kallas för Tvärsektoriella Informations- och Samrådsmöten och sker varje vecka. Länsstyrelsen i Blekinge anger att dessa möten har kommit att bli mycket uppskattade.

Nedan redovisas exempel på insatser från länsstyrelserna som kan kopplas till den regionala utvecklingspolitikens strategiska områden.

6.3.1 Exempel på insatser som kan kopplas till Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet

Majoriteten av länsstyrelsernas insatser som faller inom ramen för det strategiska området om likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet redovisas under andra rubriker i årsredovisningen än *Regional tillväxt och infrastrukturplanering* och inkluderas därför inte i denna sammanställning. Däremot redovisar flertalet länsstyrelser sitt arbete med grundläggande betaltjänster, en viktig del i både den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken.

Grundläggande betaltjänster

Länsstyrelserna har i uppdrag att bevaka tillgången till grundläggande betaltjänster och arbetar med regionala stöd- och utvecklingsinsatser. Nästan alla länsstyrelser redovisar sitt arbete kopplat till grundläggande betaltjänster, med några få undantag. Flertalet länsstyrelser, till exempel *Gotland*, *Halland* och *Skåne*, beskriver att betaltjänsterna inte är tillfredsställande för befolkningen i stort i länet. Detta mot bakgrund av att betaltjänster domineras av digitala verktyg, vilka många människor står utanför, och att möjligheten till kontantuttag har försämrats. *Länsstyrelsen i Norrbotten* beskriver att de manuella betaltjänsterna främst är koncentrerade till kommunernas centralorter, samtidigt som utbyggnaden av fibernät på landsbygden är eftersatt.

Länsstyrelsen i Gävleborg beskriver dock att projekt med grundläggande betaltjänster har haft betydelse för företagare och boende på landsbygden. *Länsstyrelsen i Jämtland* redovisar utförligt genomförda aktiviteter med koppling till arbetet med grundläggande betaltjänster, däribland ett simuleringsspel i fyra län. *Länsstyrelsen i Örebro* redovisar att de har haft stort fokus på olika målgruppers tillgång till betaltjänster och har arbetat för att förbättra den, bland annat genom att besöka och informera på platser där målgruppen befinner sig.

6.3.2 Exempel på insatser som kan kopplas till Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet

Länsstyrelserna redovisar flest exempel på insatser som faller inom ramen för det strategiska området som handlar om innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet. Dessa inkluderar insatser inom smart specialisering, cirkulär ekonomi, digitalisering, regional besöksnäringstrategi, de regionala skogsprogrammen och strukturfondsprogrammen. Insatser inom strukturfondsprogrammen kan också ha bäring på det strategiska området som handlar om kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet.

Innovation och smart specialisering

Länsstyrelsen i Dalarna redovisar sin medverkan i framtagandet av en ny regional strategi för smart specialisering, där energi och klimat och smarta energisystem har blivit ett regionalt prioriterat område.

Länsstyrelsen i Halland redovisar att myndigheten har varit partner i flera ansökningar om forskningsprojekt kring innovationer och har beviljat ett Horizon-projekt kring förnybara energisystem för städer.

Länsstyrelsen i Norrbotten beskriver ett samverkansprojekt, Regional förnyelse, där Länsstyrelsen samarbetar tillsammans med Region Norrbotten och Luleå tekniska universitet. Projektet syftar till att utifrån gemensam analys och översikt av länets möjligheter och utmaningar stärka den långsiktiga konkurrenskraften. Ett exempel på en forskningsrapport som tagits fram under 2022 är en djupgående analys över rekryteringsbehov och utbildningsutbud till och med 2030 för de totalt fem fokusområden för smart specialisering som ingår i Norrbottens Innovationsstrategi.

Länsstyrelsen i Värmland redovisar att de bland annat har bidragit med synpunkter vid framtagandet av flera regionala styrdokument som är underställda den regionala utvecklingsstrategin, inklusive Värmlands forsknings- och innovationsstrategi för hållbar smart specialisering.

Cirkulär ekonomi

Länsstyrelsen i Dalarna beskriver att de har tagit fram en omfattande handlingsplan för cirkulär och resurseffektiv produktion och cirkulära

värdekedjor. Ett annat exempel är *Länsstyrelsen i Östergötland*, som redovisar sitt arbete med projektet Dynamisk miljödriven affärsutveckling (DMA 2.0). Syftet med DMA 2.0 anges vara att sprida och utveckla stödverktyg för att fler företag ska kunna implementera cirkulära affärsmodeller och erbjuda hållbara produkter, med målet att öka kunskapen om cirkulära affärsmodeller inom affärsstödsystemet och hos små och medelstora företag i Östergötland.

Ytterligare ett exempel är *Länsstyrelsen i Gävleborgs* kompetensutvecklingsprojekt Jordekonomi hållbart och lönsamt jordbruk, som slutfördes 2022. Länsstyrelsen skriver att det i slutrapporten presenteras åtgärder för tio samhällsutmaningar kopplat till jordbruk och att arbetet med ökad kompetens inom området Cirkulär ekonomi i växtodling har fortsatt utifrån denna sammanställning. Resultaten anges komma att ge vägledning för fortsatt utveckling regionalt och nationellt gällande bland annat produktion av insatsvaror till jordbruket.

Länsstyrelsen Kronoberg län redovisar sitt arbete med projektet Innovativ sanering (Verifiering av ny metod för återvinning av blyglas från glasdeponier), som leds av RISE. Länsstyrelserna i Kronobergs och Kalmar län samarbetar i detta med de fyra glasrikekommunerna. Syftet med Innovativ sanering anges vara att med cirkulär ekonomi som utgångspunkt sanera Glasriket. Det innebär att undersöka möjligheter och förutsättningar för att ta tillvara glaskrosset för återvinning istället för att lägga det på deponi.

Digitalisering

Länsstyrelsen i Östergötland redovisar att de under 2022 startat upp projektet GÖDA, Grön ökad digitalisering för affärsutveckling, med målet att öka den digitala mognaden hos livsmedel- och förädlingsföretag. *Länsstyrelsen i Stockholm* skriver att fokus har varit på digitalisering, avfall och vattenmiljö i arbetet med att stödja länets skärgårdskommuner.

Länsstyrelsen i Värmlands län redovisar att de, i samarbete med Region Värmlands digitaliseringskoordinator, har startat en kartläggning av digital delaktighet i länet. Syftet anges vara att kartlägga pågående aktiviteter för att öka den digitala delaktigheten och kompetensen i länet samt att analysera möjligheter för ytterligare åtgärder. Resultatet ska användas för att utveckla Länsstyrelsens arbete med grundläggande betaltjänster, men även utgöra underlag för fortsatt och fördjupat samarbete med Region Värmland.

Regional besöksnäringstrategi

Länsstyrelsen i Jönköping redovisar att de har haft en bred medverkan vid regionens framtagande av en besöksnäringstrategi, där kompetenser inom naturvård, friluftsliv, kulturmiljö och landsbygdsutveckling kopplats ihop. Även *Länsstyrelsen i Blekinge*

skriver att de deltar i olika styrgrupper, arbetsgrupper och nätverk som regionen bjuder in till, där aktörerna samverkar kring frågor som till exempel besöksnäring- och skärgårdsutveckling.

Länsstyrelsen i Västernorrland redovisar att kompetensutvecklande insatser har genomförts riktade till landsbygdsföretag inom ramen för Länsstyrelsens besöksnäringprojekt. Projektets mål anges ha varit att besöksnäringföretag och andra företag på landsbygden som diversifierar sin verksamhet ska erbjudas kurser, rådgivning och inspiration i syfte att utveckla sin verksamhet och på det sättet kunna nå nya kundgrupper. Exempel på utbildningar som genomförts har varit synlighet på sociala medier och inspiration kring utvecklande av cykelturism.

De regionala skogsprogrammen

Alla Sveriges län arbetar med regionala skogsstrategier och skogsprogram för att bidra till det nationella skogsprogrammet. Arbetet koordineras av respektive länsstyrelse eller region och bidrar till utveckling av det skogliga företagandet, fler arbetstillfällen, uppmuntrar innovationer och stärker utvecklingen mot ett biobaserat samhälle.¹⁴ Flera länsstyrelser redovisar sitt arbete med det regionala skogsprogrammet och anger det som ett exempel på gott samarbete mellan relevanta aktörer inom skog, inklusive representanter från näringen, akademien, intresseorganisationer och offentliga aktörer som finns med i skogsprogrammets styrgrupper. Till exempel skriver *Länsstyrelsen i Kronoberg* att länsstyrelserna och regionerna i Småland samverkar för att genomföra Smålands skogs- och trästrategier och dess handlingsplaner. *Länsstyrelsen i Jämtland* beskriver att arbetsgruppen för Skogsprogrammet i Jämtlands län deltar i de arbetsträffar som sker med övriga norrlandslän. Ett viktigt syfte med arbetet anges vara att skapa dialog mellan skogens alla intressenter för att på så sätt bidra till ökad förståelse mellan alla parter, då konfliktytorna är många.

Länsstyrelsen i Halland beskriver att de under året har satsat på några av de prioriterade insatser som lyftes fram av skogsintressenterna under dialogmöten då det regionala programmet togs fram. Förvaltningen av hjortvilt anges vara en viktig fråga för länet och en arbetsgrupp ska ha tagit fram ett underlag till handlingsplan för dialogen. En ökad samverkan med övriga län i södra Sverige anges ha inneburit utbyte av erfarenheter och identifiering av områden för genomförande av gemensamma insatser.

Länsstyrelsen i Västernorrland redovisar att de bland annat har prioriterat aktiviteten att stärka mångbruk i skogen och sökte för detta projektmedel i Europeiska regionalfonden och 1:1 medel för en förstudie för ett mångbruksprojekt under 2023. Förstudien anges vara

¹⁴ <https://www.skogsstyrelsen.se/regionalaskogsstrategier>

beviljad och ska genomföras i Västernorrland och Jämtland. En parallell förstudie kommer att genomföras i Västerbotten och Norrbotten med Länsstyrelsen i Västerbotten som projektledare.

Länsstyrelsen i Skåne skriver att de har ansvarat för att i bred samverkan driva verksamhet enligt den nationella skogsstrategin, med fokus på aktiviteter som balanserar innovation, produktion, rekreation och miljö och leder mot målen i det Nationella Skogsprogrammet.

Strukturfondsprogrammen

Många av länsstyrelserna nämner i sina årsredovisningar hur de har bidragit och arbetat med Europeiska regionala utvecklingsfonden¹⁵ och Europeiska socialfonden¹⁶.

Ett exempel är *Länsstyrelsen i Dalarna*, som skriver att de har lett en utbildning för samtliga länsstyrelser i upprättande av EU-finansierade projekt inom energi- och klimatområdet, vilket anges ha höjt förmågan i flera län att själva medverka i regionala och internationella projekt. Länsstyrelsen i Dalarna redovisar också att myndigheten, i samarbete med Tillväxtverket, har tagit fram en plan för en samarbetsplattform med nationella myndigheter och regioner, för genomförandet av europeiska regionalfondsprogrammen.

Länsstyrelsen i Jämtland beskriver både sitt arbete med strukturfonderna och som förvaltande myndighet för Interregprogrammen Sverige-Norge. Kopplat till det senare har myndigheten arbetat med rådgivning, handläggning, granskning och kommunikationsarbete. *Länsstyrelsen Norrbotten och Västerbotten* redovisar sina uppdrag som förvaltande myndigheter för programmen Nord/Aurora och Botnia-Atlantica samt Norra Periferin och Arktis.

Länsstyrelsen i Jönköping skriver att myndigheten har deltagit i framtagandet av nytt program med en regional handlingsplan för Europeiska socialfonden för Småland och öarna. Länsstyrelsen anges främst ha varit delaktig med insatser inom integrations- och jämställdhetsperspektiven. I den nya handlingsplanen anges det vara fokus på livslångt lärande, kompetensförsörjning med inkludering, bryta normer och attityder samt ökad jämställdhet.

Länsstyrelsen i Kronoberg redovisar att de deltar i Region Kronobergs strukturfondsgrupp och prioriterar projekt till

¹⁵ Europeiska regionala utvecklingsfonden ska gå till investeringar i tillväxt och sysselsättning, som syftar till att stärka arbetsmarknaden och regionala ekonomier.

¹⁶ Europeiska socialfonden skapar möjligheter att utveckla regioner, individer, organisationer och företag i hela Sverige och bidrar till att fler människor kan få ett arbete eller den kompetens som arbetsmarknaden behöver.

strukturfondspartnerskapet för Småland och öarna. Där kan aktörer med bred kännedom om länet tillsammans föra in olika perspektiv och prioritera för att optimera den regionala utvecklingen i länet.

6.3.3 Exempel på insatser som kan kopplas till Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystem

Länsstyrelserna har särskilda uppdrag med bäring på det strategiska området tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystem. Länsstyrelserna har till exempel i uppdrag att bland annat främja och underlätta processen för bredbandsutbyggnad i länet. Tillgång till bredband är av stor betydelse för den regionala utvecklingen och bidrar till att minska skillnaderna mellan stad och landsbygd. Vidare har länsstyrelserna olika roller och ansvar i arbetet med att planera väg- och järnvägar. Bland annat tillhandahåller de statliga planeringsunderlag samt ger råd i arbetet med att ta fram regionala transportplaner och tillhandahåller statliga planeringsunderlag.

Bredbandsfrämjande arbete

Flera av länsstyrelserna beskriver sitt bredbandsfrämjande arbete, till exempel att de har betalat ut stöd till utbyggnad av bredband på landsbygden eller att länsstyrelsen samverkar med regionens bredbandskoordinator, Post- och telestyrelsen och marknadsaktörer för att underlätta arbetet med fortsatt bredbandsutbyggnad.

Länsstyrelsen i Kronoberg redovisar att inom Samplanering Kronoberg, där länets kommuner, Region Kronoberg, Trafikverket och Länsstyrelsen ingår, har Länsstyrelsen arbetat med regionala kartor, där det framgår vilket serviceutbud, inklusive bredband, som finns på olika orter. Analysen ger en bild av platsernas strategiska egenskaper och kan ligga till grund för kategorisering av olika orter samt visa på utvecklingsbehovet eller förutsättningarna för utveckling. Underlaget anges kunna användas i Region Kronobergs påbörjade arbete med en ny regional utvecklingsstrategi.

Länsstyrelsen i Sörmland skriver att länsstyrelsen under året har utbetalat stöd till utbyggnad av bredband på landsbygden. Länsstyrelsen skriver även att myndigheten bistår regionen med kartor och projektinformation för att underlätta fortsatt bredbandsutbyggnad.

Infrastruktur

Samtliga länsstyrelser beskriver arbete med koppling till infrastrukturplanering, däribland att de samverkar med andra, såsom Trafikverket, kommuner, kollektivtrafiken i länet och andra länsstyrelser. Några länsstyrelser beskriver insatser kopplade till laddinfrastrukturen, däribland *Länsstyrelsen i Dalarna* som har tagit initiativ för att hitta mobila laddlösningar för besöksnäringen under

högsäsong. *Länsstyrelsen i Jönköping* redovisar att de har bistått Energimyndigheten i bedömning av strategisk plats av laddstationer för lastbilar i utlysning om regionala elektrifieringspiloter.

Länsstyrelsen i Västernorrland beskriver att de är projektägare till ett regionalfondsprojekt, Ladda i Mittstråket, som pågår från januari 2020 till april 2023 som består i en utbyggnad av laddinfrastrukturen för personbilar i det så kallade Mittstråket (mellan Sundsvall i Västernorrland och Storlien i Jämtland).

6.4 Utmaningar

Några länsstyrelser beskriver att det finns utmaningar kopplade till arbetet med regional utveckling och landsbygdsutveckling.

Länsstyrelsen i Gotland påpekar till exempel att neddragningen av de regionala tillväxtmedlen till länsstyrelsen påverkar möjligheterna att genomföra den statliga regionala utvecklingspolitiken. Även *Länsstyrelsen i Halland* skriver att med ökade resurser skulle länsstyrelsen ännu bättre kunna agera som statens regionala aktör, både generellt och i genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken.

Länsstyrelsen i Östergötland beskriver också att de har svårt att möta förväntningar på deltagande och engagemang inom regional tillväxt på grund av minskade resurser. Länsstyrelsen refererar vidare till Riksrevisionens granskning av den regionala utvecklingspolitiken och instämmer i Riksrevisionens slutsats om att den regionala utvecklingspolitiken gett svaga förutsättningar för ett effektivt samlat statligt agerande för att nå politikens mål inom regional utveckling. Länsstyrelsen i Östergötland menar att ett tydligare regionalt uppdrag i länsstyrelseinstruktionen skulle underlätta för Länsstyrelsen att företräda de statliga intressena i regionen på ett mer sammanvägt och kraftfullt sätt.

Länsstyrelsen i Västernorrland påtalar att utmaningar kopplade till samverkan med regionen kan uppstå när ansvarsfördelningen gentemot andra aktörer upplevs otydlig, liksom oklara förväntningar och styrning från uppdragsgivaren. Länsstyrelsen bedömer att den sammantagna genomförandekapaciteten i det regionala utvecklingsarbetet skulle vinna på att statens roll i det regionala arbetet var tydligare beskriven i styrningen från nationell nivå.

6.5 Samverkan

Samtliga länsstyrelser redovisar att de samverkar med regionerna och flera exempel på detta nämns i de olika delarna i avsnitt 6.2 och 6.3. Omfattningen av samverkan mellan regionerna och länsstyrelserna varierar dock mycket. Vissa har en bred och långsiktig samverkan medan andra enbart samverkar inom ett antal sakområden. Flertalet

av länsstyrelserna redogör att samverkan sker genom kontinuerliga möten under årets gång.

En fördjupning av länsstyrelsernas redovisning av samverkan samt vilka resultat som samverkan har medfört inkluderas i Tillväxtverkets rapport *Regionalt utvecklingsarbete 2022*.

6.6 Reflektioner

Det är påtagligt att uppdraget i regleringsbrevet har uppfattats som otydligt och varit svårt att tolka, vilket gör att en sammanställning av länsstyrelsernas bidrag till genomförandet av politikområdena är svårt att genomföra. Att generalisera och dra välgrundade slutsatser ur materialet är utmanande. Däremot går det att hitta goda exempel på länsstyrelsernas bidrag till genomförandet av både den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. Via dessa går det att diskutera förslag på hur styrningen av länsstyrelsernas åiterrapportering på området ska se ut. En åiterrapportering bör till exempel vara strukturerad på ett sätt så att en uppföljning kan göras över en längre tidsperiod. Endast då är det möjligt att identifiera förändringar och rörelser i länsstyrelsernas arbete med genomförandet av politiken. Denna typ av tvärsektoriella frågor tar tid att etablera. En framgångsfaktor för kommande uppdrag från regeringen är att de är långsiktiga.

Bilaga 1 – Anvisningar till myndigheter för rapportering inom regional utvecklings- och landsbygdspolitik

Tillväxtverket har i uppdrag att ge anvisningar för samt sammanställa de redovisningar som vissa myndigheter har som återrapporteringskrav enligt regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende sitt bidrag till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken. Myndigheternas återrapportering ska göras i respektive myndighets årsredovisning. Att ni får dessa anvisningar innebär att er myndighet har en viktig roll i arbetet för hållbar regional utveckling i alla delar av landet. Uppdragen till myndigheterna ser lite olika ut och framgår i regleringsbreven. För de myndigheter vars redovisning enligt uppdrag ska ske enligt Tillväxtverkets anvisningar ber vi er använda rubrikerna 1-3 samt de vägledande frågorna på sida 3. Övriga myndigheter står det fritt att använda våra anvisningar eller göra redovisningen enligt egen struktur utifrån den specifika skrivningen i respektive regleringsbrev.

Bakgrund

Utgångspunkter för redovisningen ska vara regeringens skrivelse Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030 (skr. 2020/21:133) samt regeringens proposition En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop (prop. 2017/18:179).

I sin skrivelse Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030 (skr. 2020/21:133) har regeringen identifierat fyra strategiska områden samt ett antal prioriteringar för respektive strategiskt område som ska ligga till grund för den regionala utvecklingspolitiken 2021-2030. De strategiska områdena och tillhörande prioriteringar är:

- **Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet**
 - Hög livskvalitet med goda och attraktiva livsmiljöer
 - God samhällsplanering
 - God tillgång till kommersiell och offentlig service

- **Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet**
 - Väl fungerande infrastruktur för kompetensförsörjning och livslångt lärande
 - Utvecklat regionalt kompetensförsörjningsarbete

- **Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet**

- Omställning genom starka regionala innovationssystem och smart specialisering
- En konkurrenskraftig, cirkulär och biobaserad samt klimat- och miljömässigt hållbar ekonomi
- Tillvarata digitaliseringens möjligheter
- Ett gott näringslivsklimat med goda ramvillkor och väl fungerande kapitalförsörjning
- Internationalisering, investeringsfrämjande och ökad export
- **Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystem**
- Förbättrad tillgång till snabbt bredband och ökad digital användning
- Tillgänglighet genom hållbara transportsystem

Det övergripande målet för den sammanhållna landsbygdspolitiken är livskraftiga landsbygder med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet (se regeringens proposition En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop (prop. 2017/18:179)). Till detta kommer tre delmål:

- **Hållbar tillväxt.** Landsbygdernas förmåga att ta till vara förutsättningarna för företagsamhet och sysselsättning är långsiktigt hållbar, samtidigt som miljömålen nås. Landsbygderna bidrar till en positiv utveckling av Sveriges ekonomi.
- **Cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi och hållbart utnyttjande av naturresurser.** Landsbygderna bidrar till att stärka Sveriges konkurrenskraft i en utveckling mot en cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi och till ett hållbart nyttjande av naturresurserna samt till relevanta miljö kvalitetsmål uppfylls.
- **Attraktiva livsmiljöer i Sveriges landsbygder.** Likvärdiga förutsättningar för människor att arbeta, bo och leva i landsbygderna.

Rubriker och vägledande frågor för redovisningen

Utifrån ovannämnda strategiska områden, prioriteringar, mål och delmål, och med utgångspunkt i ert myndighetsuppdrag, ber vi er redovisa följande:

1. Bidrag till genomförande av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken.

Beskriv hur myndigheten har bidragit till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken. Redogör kortfattat för i vilken mån arbetet sker med hänsyn till olika regionala förutsättningar eller territoriella

perspektiv som inte följer de administrativa indelningarna, till exempel olika typer av landsbygder.¹⁷

2. Dialog och samverkan med regioner och länsstyrelser.

Beskriv kortfattat hur dialog och samverkan med regioner och länsstyrelser sker. Har myndigheten någon struktur eller särskilda rutiner för dialog eller samverkan om myndighetens verksamhet eller om inspel och insatser från regioner och länsstyrelser? Vilka utmaningar respektive framgångsfaktorer för samverkan med regioner och länsstyrelser upplever er myndighet?

3. Ytterligare exempel på genomförda insatser under 2022 av relevans för den regionala utvecklings- och landsbygdspolitiken som redovisas på andra ställen.

Finns det ytterligare exempel på genomförda insatser under 2022 som har bidragit till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken, som redovisas under andra rubriker i årsredovisningen eller exempelvis i andra rapporter? Hänvisa i så fall gärna i punktform till det/de avsnitt i årsredovisningen eller annan plats där insatsen beskrivs mer utförligt.

¹⁷ Se gärna Tillväxtverkets rapport [Hur syns landsbygder i myndigheters verksamhet](#), särskilt kapitel 4, för inspiration till hur man kan tänka kring geografiska perspektiv i myndigheters arbete.